

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 6.3.2024
COM(2024) 115 final

POROČILO KOMISIJE

Poročilo o politiki varstva konkurence za leto 2023

{SWD(2024) 53 final}

Kazalo

1. Uvod.....	3
2. Uporaba pravil o državni pomoči ter mehanizma za okrevanje in odpornost za ublažitev negativnih učinkov zunanjih gospodarskih pretresov.....	4
2.1 Začasni okvir za krizne razmere in prehod	4
2.2 Postopna odprava začasnega okvira za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19 je bila zaključena	5
2.3 Izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost	6
3. Zagotavljanje, da pravila o konkurenci ostajajo primerna za prihodnost – napredek pri izvajanju obsežne agende politike	7
3.1 Posodobitev protimonopolnih pravil in smernic ter pravil in smernic o združitvah.....	7
Sprejeta pravila o sporazumih o horizontalnem sodelovanju	7
Podaljšanje veljavnosti uredbe o skupinski izjemi za motorna vozila	8
Sprejet je bil sveženj za poenostavitev postopkov pri nadzoru združitve.....	9
Sprejete smernice o sporazumih o trajnostnosti v kmetijstvu	9
Brez razširitve skupinske izjeme za konzorcije prevoznikov v linijskem prevozu po morju	10
Začele so se priprave za smernice o uporabi člena 102 PDEU	10
Ocena Uredbe št. 1/2003 se je nadaljevala	10
Ocena pravil o sporazumih o prenosu tehnologije.....	11
3.2 Posodobitev pravil in smernic o državni pomoči.....	11
Spremenjena uredba o splošnih skupinskih izjemah.....	11
Sprejeta revidirana splošna uredba de minimis.....	12
Sprejeta revidirana uredba de minimis o storitvah splošnega gospodarskega pomena	12
Sprejeta revidirana pravila o državni pomoči za sektorje kmetijstva, gozdarstva, ribištva in akvakulture.....	12
Sprejeti kodeks dobrih praks za pomembne projekte skupnega evropskega interesa.....	13
Skupni evropski forum za pomembne projekte skupnega evropskega interesa.....	13
Sprejete smernice za razlago Uredbe (EU) št. 1370/2007	14
Ocenjevanja.....	14
4. Izvrševanje politike konkurence je prispevalo h glavnim prednostnim nalogam Komisije	14
4.1 Izvrševanje politike varstva konkurence je prispevalo k digitalnemu prehodu ter močnemu in odpornemu enotnemu trgu	14
Izvrševanje protimonopolnih pravil je prispevalo k digitalnemu prehodu ter močnemu in odpornemu enotnemu trgu	15

Nadzor nad združitvami je prispeval k digitalnemu prehodu ter močnemu in odpornemu enotnemu trgu	17
Nadzor nad državno pomočjo je prispeval k digitalnemu prehodu in odpornosti enotnega trga.....	22
4.2 Izvrševanje politike varstva konkurence je prispevalo k zelenemu prehodu	23
Izvrševanje protimonopolnih pravil je prispevalo k zelenemu prehodu	23
Nadzor nad združitvami je prispeval k zelenemu prehodu	24
Nadzor nad državno pomočjo je prispeval k zelenemu prehodu	24
4.3 Politika varstva konkurence je prispevala h gospodarstvu za ljudi.....	26
Prispevek politike varstva konkurence EU k inovacijam in pravičnosti pri plačilih	26
<i>Izvrševanje protimonopolnih pravil v sektorjih finančnih storitev in zavarovalništva</i>	<i>27</i>
<i>Izvrševanje pravil o združitvah v sektorju finančnih storitev</i>	<i>27</i>
Izvrševanje pravil o državni pomoči v sektorju finančnih storitev	28
Državna pomoč na področju zavarovanja.....	29
Državna pomoč v državnih poroštvi.....	29
5. Začetek delovanja novih dopolnilnih orodij enotnega trga.....	30
5.1 Akt o digitalnih trgih.....	30
5.2 Uredba o tujih subvencijah	32
6. Vpliv politike državne pomoči na celovitost enotnega trga in svetovno konkurenčnost EU	34
6.1 Celotna slika izplačil državne pomoči v okviru krizne in nekrizne pomoči v letu 2022	36
6.2 Ključna, a previdna uporaba državne pomoči v kriznih časih	42
6.3 Uresničevanje digitalnega in zelenega prehoda ter drugih prednostnih nalog EU	46
6.4 Zaščita dobro delujočega enotnega trga za konkurenčno gospodarstvo EU	48
7. Merjenje vpliva izvrševanja pravil o konkurenci na stranke	49
8. Posodobitev delovnih metod GD za konkurenco, da bodo ustrezale sedanjim in prihodnjim potrebam pri izvrševanju.....	50
8.1 Digitalne poslovne rešitve.....	50
8.2 Podatkovna analiza in tehnologija	51
8.3 Okrepljeno orodje za žvižgače.....	52
9. Zagovorništvo in ozaveščanje v podporo politiki varstva konkurence in izvrševanju	52
10. Politika varstva konkurence v evropskem in svetovnem okviru.....	52
10.1 Združevanje moči pri oblikovanju evropske in svetovne kulture na področju konkurence	52
Kohezija politike prek Evropske mreže za konkurenco.....	52
Stalen in konstruktiven medinstitucionalni dialog	53
10.2 Sodelovanje na področju politike varstva konkurence po vsem svetu.....	53

Večstranski odnosi	53
Dvostranski odnosi.....	54

1. Uvod

Letno poročilo o politiki varstva konkurence za leto 2023 Evropska komisija (v nadaljnjem besedilu: Komisija) naslavlja na Evropski parlament, Svet Evropske unije, Evropski ekonomsko-socialni odbor in Odbor regij. V njem so opisani ključni dogodki na področju politike varstva konkurence EU in njenega izvrševanja v letu 2023.

Leto 2023 je bilo za EU še eno zahtevno leto. Nadaljnja ruska vojna agresija proti Ukrajini in vse večje geopolitične napetosti so nam znova v opozorilo, kako močno je svet medsebojno povezan, kar velja tudi za EU s sosednjimi državami. Komisija je sprejela hitre in odločne ukrepe, tudi ukrepe državne pomoči, da bi ublažila negativne učinke teh dogodkov na gospodarstvo EU.

V letu 2023 smo bili priča tudi pozitivnim dogodkom, zlasti dejstvu, da se je gospodarstvo EU izkazalo za odporno proti posledicam nadaljnje agresije Rusije proti Ukrajini. Do konca leta 2023 so cene energije v EU upadle pod najvišjo vrednost iz leta 2022. Politika varstva konkurence EU je bila eno od številnih orodij, ki so se uspešno uporabila za nadaljnje odzivanje na krizo, gospodarsko okrevanje ter uresničevanje zelenega in digitalnega prehoda.

Digitalna revolucija je razširila svetovni doseg podjetij, ne le za velike tehnološke družbe, temveč za vsa podjetja. Digitalizacija spodbuja gospodarsko rast v vseh gospodarskih sektorjih. Vendar hiter razvoj trga ustvarja nove izzive za organe, pristojne za uveljavljanje pravil o konkurenci. Eden glavnih izzivov, s katerimi se srečuje Komisija – pri izvrševanju protimonopolnih pravil in nadzora nad združitvami – je, kako opredeliti upoštevne trge ob tako dinamičnem razvoju trgov. Zato je Komisija leta 2023 nadaljevala pripravo novega obvestila o opredelitvi trga. Zaradi tega razvoja trga in izzivov je Komisija leta 2022 začela tudi oceno svojih pooblastil za preiskovanje in odločanje za izvrševanje členov 101 in 102 PDEU, kot so določena v Uredbi št. 1/2003¹. To delo se je nadaljevalo tudi v letu 2023. Komisija pripravlja tudi nove smernice o izključevalnih zlorabah prevladujočega položaja v skladu s členom 102 PDEU.

Tesno sodelovanje med organi, pristojnimi za konkurenco, med jurisdikcijami je pomembnejše kot kdaj koli prej. Komisija je novembra 2023 podjetju Illumina odredila, da mora preklicati prevzem podjetja GRAIL²; obe podjetji sta ameriški. Komisija je ves čas postopka ostala v tesnem stiku z Zvezno komisijo ZDA za trgovino, ki je imela podobne pomisleke glede konkurence.

Tudi politika državne pomoči je bila pod pritiskom zaradi svetovnih in političnih trendov. Komisija je na podlagi začasnega okvira za krizne ukrepe³ sprejela začasni okvir za krizne razmere in prehod⁴, da bi omogočila tudi podporne ukrepe v sektorjih, ki so ključni za prehod na podnebno nevtrarno

¹ Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (Besedilo velja za EGP) (UL L 1, 4.1.2003, str. 1).

² Zadeva M.10939, Illumina/GRAIL.

³ Sporočilo Komisije, Začasni okvir za krizne ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu po agresiji Rusije proti Ukrajini (UL C 131 I, 24.3.2022, str. 1).

⁴ Sporočilo Komisije, Začasni okvir za krizne razmere in prehod za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu po agresiji Rusije proti Ukrajini, 2023/C 101/03, C/2023/1711 (UL C 101, 17.3.2023, str. 3).

gospodarstvo, v skladu z industrijskim načrtom v okviru zelenega dogovora. Čeprav lahko geopolitični razvoj ogrozi interese EU, mora EU ostati zvesta temeljni logiki nadzora nad državno pomočjo in preprečiti, da bi državna pomoč ogrozila enotni trg. Konkurenčnost izhaja iz konkurence in ne subvencij, z javnimi sredstvi pa se ne bi smele financirati naložbe, ki bi jih zasebni sektor lahko izvedel sam. Zato so pravila začasnega okvira za krizne razmere in prehod, ki omogočajo podporo ključnim sektorjem, časovno omejena in vključujejo stroge zaščitne ukrepe. Delna postopna odprava oddelkov začasnega okvira za krizne razmere in prehod, namenjene za krizno odzivanje, konec leta 2023 in načrtovana postopna odprava preostalih oddelkov za krizno odzivanje v letu 2024 državam članicam in podjetjem v zvezi s tem pošiljata jasno sporočilo. Komisija se odziva na zahtevo Evropskega sveta, naj Svetu poroča o vplivu sedanje politike državne pomoči na celovitost enotnega trga in globalno konkurenčnost EU⁵. To poročilo vsebuje celovit pregled in analizo državne pomoči in njenega učinka na konkurenco na enotnem trgu in na konkurenčnost EU (glej oddelek 6).

Komisija je leta 2023 pokazala, kdaj in kako se mora politika varstva konkurence EU prilagoditi, da bodo trgi EU še naprej poštene, konkurenčni in odprti v korist podjetij in potrošnikov. Tako bo ravnala tudi v prihodnje.

Poleg tega Komisija od maja 2023 uporablja nova pravila akta o digitalnih trgih⁶, da bi digitalne trge ohranila odprte in tekmovalne. Celotno poročilo o dejavnostih, ki jih je Evropska komisija izvedla v okviru akta o digitalnih trgih v letu 2023, je objavljeno skupaj s tem poročilom, kot je predvideno v členu 35 akta o digitalnih trgih. Poleg tega so oktobra 2023 začele veljati obveznosti prigrisatve iz uredbe o tujih subvencijah⁷, da bi se obravnavalo izkrivljanje trga, ki ga povzročijo tuje subvencije.

2. Uporaba pravil o državni pomoči ter mehanizma za okrevanje in odpornost za ublažitev negativnih učinkov zunanjih gospodarskih pretresov

2.1 Začasni okvir za krizne razmere in prehod

Komisija je marca 2022 sprejela začasni okvir za krizne ukrepe⁸, da bi državam članicam omogočila, da podprejo gospodarstvo med rusko vojno agresijo proti Ukrajini. Prvotni začasni okvir za krizne ukrepe je vključeval državno pomoč, namenjeno reševanju neposredne gospodarske krize, ki jo je povzročila ruska invazija na Ukrajino, na primer likvidnostno podporo v obliki državnih jamstev in subvencioniranih posojil, pomoč za izravnavo visokih cen energije in ukrepe za podporo zmanjšanju

⁵ Zasedanje Evropskega sveta (26. in 27. oktobra 2023), EUCO 14/23, točka 22(g).

⁶ Uredba (EU) 2022/1925 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2022 o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju in spremembi direktiv (EU) 2019/1937 in (EU) 2020/1828 (akt o digitalnih trgih) (UL L 265, 12.10.2022, str. 1).

⁷ Uredba (EU) 2022/2560 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o tujih subvencijah, ki izkrivljajo notranji trg (UL L 330, 23.12.2022, str. 1).

⁸ Sporočilo Komisije, Začasni okvir za krizne ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu po agresiji Rusije proti Ukrajini (UL C 131 I, 24.3.2022, str. 1).

povpraševanja po električni energiji. Začasni okvir za krizne ukrepe je bil spremenjen dvakrat, in sicer julija 2022 in oktobra 2022, ko se je kriza zaostila.

Komisija je marca 2023 sprejela začasni okvir za krizne razmere in prehod⁹[OBJ]. Ta okvir ne zagotavlja le krizne pomoči, temveč državam članicam tudi omogoča, da podprejo ključne sektorje za prehod na podnebno nevtravno gospodarstvo v skladu z industrijskim načrtom v okviru zelenega dogovora.

Začasni okvir za krizne razmere in prehod vključuje zlasti naslednje ukrepe: (i) do 31. decembra 2025 se podaljšuje možnost držav članic, da pospešijo uvajanje shem za energijo iz obnovljivih virov, shranjevanje energije in razogljičenje industrijskih proizvodnih procesov; (ii) spremeni se področje uporabe takih ukrepov, da bi se državam članicam olajšalo oblikovanje takih shem in da bi bile učinkovitejše; ter (iii) uvedeni so novi ukrepi, ki se bodo uporabljali do 31. decembra 2025, da bi se dodatno pospešile naložbe v ključne sektorje za prehod na podnebno nevtravno gospodarstvo. Začasni okvir za krizne razmere in prehod omogoča podporo za naložbe za proizvodnjo strateške opreme, in sicer baterij, sončnih panelov, vetrnih turbin, toplotnih črpalk, elektrolizatorjev ter opreme za zajemanje in shranjevanje ogljikovega dioksida, za proizvodnjo ključnih sestavnih delov ter za proizvodnjo in pridobivanje povezanih kritičnih surovin, in sicer s shemami ali individualno pomočjo do zneska subvencije, ki bi jo upravičenec lahko prejel za enakovredno naložbo v jurisdikciji tretje države zunaj EGP, ali zneska, potrebnega za spodbujanje podjetja, da za naložbo izbere lokacijo v EGP (tako imenovana vrzel v financiranju), pri čemer se upošteva najnižji znesek.

Komisija je novembra 2023 po posvetovanju z državami članicami do 30. junija 2024 podaljšala oddelke, ki državam članicam omogočajo dodelitev omejenih zneskov pomoči (oddelek 2.1) in pomoči za izravnano visokih cen energije (oddelek 2.4), zlasti zaradi preostale ranljivosti trgov energije¹⁰, kjer so energetske intenzivne panoge še posebno občutljive.

Komisija je leta 2023 v okviru začasnega okvira za krizne ukrepe ter začasnega okvira za krizne razmere in prehod sprejela 220 sklepov (od tega 91 sklepov o spremembi), s katerimi je odobrila 147 nacionalnih ukrepov, ki jih je priglasilo 27 držav članic. Skupni proračun, ki so ga države članice Komisiji priglasile za take ukrepe državne pomoči, je znašal približno 77,94 milijarde EUR. Za več informacij o državni pomoči, dodeljeni na podlagi teh dveh instrumentov, glej oddelek 6 v nadaljevanju.

2.2 Postopna odprava začasnega okvira za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19 je bila zaključena

Ker so se učinki izbruha COVID-19 zmanjševali, je Komisija leta 2023 začela postopno odpravljati začasni okvir v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19 (v nadaljnjem besedilu: začasni okvir

⁹ Sporočilo Komisije, Začasni okvir za krizne razmere in prehod za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu po agresiji Rusije proti Ukrajini (UL C 101, 17.3.2023, str. 3).

¹⁰ Sporočilo Komisije, Sprememba začasnega okvira za krizne razmere in prehod za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu po agresiji Rusije proti Ukrajini (UL C, C/2023/1188, 21.11.2023, str. 1).

za ukrepe državne pomoči)¹¹. Nekaterim oddelkom je bil določen poznejši datum prenehanja veljavnosti, kar je omogočilo nadaljevanje ukrepov za podporo naložbam in plačilni sposobnosti do 31. decembra 2023¹². Poleg tega je začasni okvir za ukrepe državne pomoči omogočil prožen prehod z jasnimi zaščitnimi ukrepi, zlasti za pretvorbo in prestrukturiranje dolžniških instrumentov, kot so posojila in jamstva, v druge oblike pomoči, kot so neposredna nepovratna sredstva, in sicer do 30. junija 2023¹³.

2.3 Izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost

Leta 2023 se je nadaljevalo izvajanje mehanizma za okrevanje in odpornost¹⁴, ki je osrednji del pobude NextGenerationEU¹⁵. Njegov cilj je, da skupaj s kohezijsko politiko spodbuja kohezijo med državami članicami z blaženjem socialne in gospodarske škode zaradi pandemije COVID-19, da bo EU bolj pripravljena na prihodnje izzive, zlasti s podpiranjem zelenega in digitalnega prehoda.

Večina ukrepov, ki se financirajo iz mehanizma za okrevanje in odpornost, ne pomeni državne pomoči. Večino tistih, ki pomenijo državno pomoč, lahko države članice izvedejo neposredno, na podlagi uredbe o skupinskih izjemah¹⁶ ali na podlagi uredbe *de minimis*¹⁷.

Kljub temu je bilo priglašениh več ukrepov za predhodno odobritev Komisije. V ta namen je Komisija aprila 2023 objavila posodobljene usmerjevalne predloge glede državne pomoči¹⁸ v pomoč državam članicam pri oblikovanju podpornih ukrepov v skladu s pravili o državni pomoči, ki jih bodo vključile v svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost. Posodobljene predloge državam članicam olajšujejo oblikovanje ukrepov državne pomoči, ki dodatno prispevajo k izvajanju evropskega zelenega dogovora, hkrati pa zmanjšujejo odvisnost od ruskih fosilnih goriv in pospešujejo zeleni prehod, kot je določeno v načrtu REPowerEU. Komisija je leta 2023 sprejela več kot 50 sklepov o državni pomoči v zvezi z ukrepi, financiranimi iz mehanizma za okrevanje in odpornost.

¹¹ Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/statement_22_2980.

¹² Sporočilo Komisije, Sprememba začasnega okvira za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19 (UL C 423, 7.11.2022, str. 9).

¹³ Sporočilo Komisije, Šesta sprememba začasnega okvira za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19 in sprememba Priloge k Sporočilu Komisije državam članicam o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije za kratkoročno zavarovanje izvoznih kreditov, 2021/C 473/01, C/2021/8442 (UL C 473, 24.11.2021, str. 1).

¹⁴ Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/IP_22_3131.

¹⁵ Glej: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=sl.

¹⁶ Uredba Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L 187, 26.6.2014), str. 1, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo Komisije (EU) 2021/1237 (UL L 270, 29.7.2021, str. 39).

¹⁷ Uredba Komisije (EU) št. 1407/2013 z dne 18. decembra 2013 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* (UL L 352, 24.12.2013, str. 1).

¹⁸ Glej: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/rf-guiding-templates_en.

3. Zagotavljanje, da pravila o konkurenci ostajajo primerna za prihodnost – napredek pri izvajanju obsežne agende politike

3.1 Posodobitev protimonopolnih pravil in smernic ter pravil in smernic o združitvah

Sprejeta pravila o sporazumih o horizontalnem sodelovanju

Komisija je junija 2023 sprejela revidirani uredbi o horizontalnih skupinskih izjemah za sporazume na področju raziskav in razvoja¹⁹ ter na področju specializacije²⁰ (v nadaljnjem besedilu skupaj: uredbi o horizontalnih skupinskih izjemah), ki ju spremljajo revidirane horizontalne smernice²¹. Revidirana pravila vsebujejo posodobljene smernice za pomoč podjetjem pri ocenjevanju združljivosti njihovih sporazumov o sodelovanju s pravili EU o konkurenci, vključno z vrstami sodelovanja, ki lahko prispevajo k digitalnemu in zelenemu prehodu. Na podlagi uredb o horizontalnih skupinskih izjemah so nekateri sporazumi na področju raziskav in razvoja ter na področju specializacije, ki spodbujajo konkurenco, izvzeti iz prepovedi iz člena 101(1) PDEU. Z revidiranimi pravili se med drugim širi področje uporabe uredbe o skupinskih izjemah za sporazume na področju specializacije, tako da zajema večstranske sporazume za več vrst sporazumov o proizvodnji in zagotavlja večjo prožnost pri izračunu tržnih deležev.

Revidirane horizontalne smernice so bile posodobljene, da odražajo najnovejšo sodno prakso in prakso izvrševanja. Vsebujejo razširjene smernice o izmenjavi informacij, vključno z digitalnimi oblikami izmenjave, in o skupni nabavi, vključno z razlikovanjem med legitimno skupno nabavo in karteli kupcev. Novo poglavje vsebuje smernice o uporabi pravil o konkurenci za sporazume o trajnostnosti.

¹⁹ Uredba Komisije (EU) 2023/1066 z dne 1. junija 2023 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za nekatere skupine sporazumov o raziskavah in razvoju (UL L 143, 2.6.2023, str. 9).

²⁰ Uredba Komisije (EU) 2023/1067 z dne 1. junija 2023 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za nekatere skupine sporazumov o specializaciji (UL L 143, 2.6.2023, str. 20).

²¹ Sporočilo Komisije, Smernice o uporabi člena 101 Pogodbe o delovanju Evropske unije za sporazume o horizontalnem sodelovanju (UL C 259, 21.7.2023, str. 1).

Sodelovanje s konkurenti - kaj zajemajo revidirana horizontalna pravila

Vir: Evropska komisija.

Podaljšanje veljavnosti uredbe o skupinski izjemi za motorna vozila

EU ima posebno ureditev za vertikalne sporazume v sektorju motornih vozil, tj. uredbo o skupinski izjemi za motorna vozila²², ki naj bi prenehala veljati 31. maja 2023. Komisija je aprila 2023 podaljšala veljavnost uredbe o skupinski izjemi za motorna vozila za pet let, tj. do 31. maja 2028. Komisija je podaljšanje omejila na pet let, da bi se lahko pravočasno odzvala na razvoj trga, na primer zaradi digitalizacije in elektrifikacije vozil ter novih vzorcev mobilnosti.

Komisija je posodobila tudi dopolnilne smernice²³ za sektor. Podatki, ki nastanejo v vozilu, postajajo vse pomembnejši dejavnik konkurence za izvajalce popravil in vzdrževanja. Podjetja v avtomobilskem sektorju bodo lahko na podlagi revidiranih smernic ocenila združljivost svojih

²² Uredba Komisije (EU) št. 461/2010 z dne 27. maja 2010 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj v sektorju motornih vozil (UL L 129, 28.5.2010, str. 52), kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (EU) 2023/822 z dne 17. aprila 2023 o spremembi Uredbe (EU) št. 461/2010 glede njenega obdobja uporabe (UL L 102 I, 17.4.2023, str. 1).

²³ Obvestilo Komisije, Dopolnilne smernice o vertikalnih omejitvah v sporazumih o prodaji in popravilih motornih vozil ter distribuciji rezervnih delov za motorna vozila (UL C 138, 28.5.2010, str. 16), kakor so bile spremenjene s Sporočilom Komisije z naslovom Spremembe obvestila Komisije – Dopolnilne smernice o vertikalnih omejitvah v sporazumih o prodaji in popravilih motornih vozil ter distribuciji rezervnih delov za motorna vozila, 2023/C 133 I/01 (UL C 133 I, 17.4.2023, str. 1).

vertikalnih sporazumov s pravili EU o konkurenci, hkrati pa bodo smernice omogočile, da bodo imeli izvajalci na prodajnem trgu, vključno z avtoservisi, še naprej dostop do podatkov, ki nastanejo v vozilu in ki so potrebni za popravilo in vzdrževanje.

Sprejet je bil sveženj za poenostavitev postopkov pri nadzoru združitve

Komisija je aprila 2023 sprejela sveženj za poenostavitev postopkov pri nadzoru združitve. Vanj spadajo: (i) revidirana izvedbena uredba²⁴, (ii) obvestilo o poenostavljenem postopku²⁵ in (iii) sporočilo o pošiljanju dokumentov²⁶. Namen svežnja je poenostaviti in razširiti področje uporabe postopka pregleda za neproblematične združitve, ki ga izvaja Komisija (poenostavljeni primeri). Z njim se tudi zmanjšuje količina informacij, potrebnih za priglasitev transakcij, in uvaja se elektronska priglasitev kot privzet način priglasitve transakcije. V obvestilu so podrobneje navedene okoliščine, v katerih lahko Komisija preišče zadevo v okviru rednega postopka pregleda, čeprav formalno izpolnjuje pogoje za poenostavljeno obravnavo. Pravila o poenostavitvi postopkov pri nadzoru združitve so začela veljati 1. septembra 2023.

Sprejete smernice o sporazumih o trajnostnosti v kmetijstvu

V členu 101 PDEU so prepovedani sporazumi med podjetji, ki omejujejo konkurenco, kot so sporazumi med konkurenti, ki vodijo k višjim cenam ali manjšim količinam. Vendar so v skladu s členom 210a Uredbe (EU) št. 1308/2013 (v nadaljnjem besedilu: uredba o SUT)²⁷ iz področja uporabe te splošne prepovedi izključeni nekateri omejevalni sporazumi v kmetijskem sektorju, kadar so taki sporazumi nujni za doseganje standardov trajnostnosti. Po javnem posvetovanju v prvi polovici leta 2023²⁸ o osnutku smernic o členu 210a uredbe o SUT²⁹ je Komisija navedene smernice sprejela decembra 2023. Smernice naj bi olajšale sprejetje sporazumov o trajnostnosti v kmetijstvu s pojasnilom, kako izpolniti pogoje za izključitev iz člena 210a uredbe o SUT, in zagotavljanjem konkretnih primerov.

²⁴ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2023/914 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 o nadzoru koncentracij podjetij in razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 802/2004 (UL L 119, 5.5.2023, str. 22).

²⁵ Obvestilo Komisije o poenostavljeni obravnavi določenih koncentracij na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 o nadzoru koncentracij podjetij (UL C 160, 5.5.2023, str. 1).

²⁶ Sporočilo Komisije, Sporočilo v skladu s členi 3(2), 13(3), 20 in 22 Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2023/914 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 o nadzoru koncentracij podjetij in razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 802/2004 (UL C 160, 5.5.2023, str. 1).

²⁷ Uredba (EU) 2021/2117 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o spremembi uredb (EU) št. 1308/2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov, (EU) št. 1151/2012 o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil, (EU) št. 251/2014 o opredelitvi, opisu, predstavitvi, označevanju in zaščiti geografskih označb aromatiziranih vinskih proizvodov in (EU) št. 228/2013 o posebnih ukrepih za kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah Unije (UL L 435, 6.12.2021, str. 262).

²⁸ Javno posvetovanje o osnutku smernic za sporazume o trajnostnosti v kmetijstvu, ki je potekalo od 10. januarja 2023 do 24. aprila 2023, glej: https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2023-sustainability-agreements-agriculture_en.

²⁹ Glej: https://competition-policy.ec.europa.eu/about/reaching-out/sustainability-guidelines-agri-food-supply-chain_en.

Brez razširitve skupinske izjeme za konzorcije prevoznikov v linijskem prevozu po morju

Linijski prevoz po morju vključuje redni prevoz tovarov, ki ni v razsutem stanju, po urniku na določeni progi. Redno ga zagotavlja več prevoznikov v linijskem prevozu po morju, organiziranih v konzorcije. Uredba o skupinski izjemi za konzorcije prevoznikom v linijskem prevozu po morju omogoča sodelovanje znotraj določenih meja, ne da bi pri tem kršili konkurenčno pravo EU. Ob sprejetju leta 2009 je bil glavni cilj te izjeme olajšati sodelovanje med ladijskimi prevozniki, da bi se povečala operativna učinkovitost, optimizirala uporaba plovil in izboljšala kakovost storitev. Vendar je Komisija po oceni ugotovila, da je bilo število konzorcijev, zajetih v uredbi o skupinski izjemi za konzorcije, razmeroma majhno. Uspešnost in učinkovitost uredbe o skupinski izjemi za konzorcije sta zato omejeni. Komisija se je odločila, da skupinske izjeme ne bo podaljšala in da bo prenehala veljati 25. aprila 2024³⁰.

Začele so se priprave za smernice o uporabi člena 102 PDEU

Komisija je marca 2023 objavila poziv k predložitvi dokazov za prihodnje smernice o uporabi člena 102 PDEU za izključevalno ravnanje³¹. V smernice bodo vključene sodna praksa EU in obsežne izkušnje, ki jih je Komisija pridobila pri izvrševanju člena 102 PDEU. Komisija bo objavila osnutek smernic za javno posvetovanje in skrbno preučila prispevke deležnikov.

Ocena Uredbe št. 1/2003 se je nadaljevala

Z Uredbo št. 1/2003³² in njenim izvedbenim aktom, tj. Uredbo št. 773/2004³³, je vzpostavljen postopkovni okvir za zagotavljanje učinkovite in enotne uporabe členov 101 in 102 PDEU v EU. Sčasoma so se pri izvrševanju pravil o konkurenci pojavili novi izzivi, ki so na primer povezani z digitalizacijo gospodarstva in vse večjo zapletenostjo protimonopolnih preiskav. Komisija je po javnem posvetovanju leta 2022³⁴ ocenjevanje nadaljevala v letu 2023. V ta namen je oktobra 2023 organizirala delavnico z najrazličnejšimi deležniki. Naročila je tudi študijo za podporo ocenjevanju. Komisija med ocenjevanjem ves čas sodeluje z nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco.

³⁰ Sporočilo Komisiji o prenehanju veljavnosti Uredbe Komisije (ES) št. 906/2009 z dne 28. septembra 2009 o uporabi člena 81(3) Pogodbe za nekatere skupine sporazumov, sklepov in usklajenih ravnanj med prevozniki v linijskem prevozu po morju (konzorciji), 10.10.2023, C(2023) 6700 final.

³¹ Poziv k predložitvi dokazov v zvezi s smernicami o izključevalnih zlorabah s strani prevladujočih podjetij, od 27. marca 2023 do 24. aprila 2023, glej: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13796-Konkurencno-pravo-EU-smernice-o-izkljucevalnih-zlorabah-s-strani-prevladujocih-podjetij_sl.

³² Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (Besedilo velja za EGP) (UL L 1, 4.1.2003, str. 1).

³³ Uredba Komisije (ES) št. 773/2004 z dne 7. aprila 2004 v zvezi z vodenjem postopkov Komisije v skladu s členoma 81 in 82 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (Besedilo velja za EGP) (UL L 123, 27.4.2004, str. 18).

³⁴ Javno posvetovanje o protimonopolnih postopkovnih pravilih EU – ocenjevanje, ki je potekalo od 30. junija 2022 do 6. oktobra 2022, glej: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13431-Protimonopolna-postopkovna-pravila-EU-ocena_sl.

Ocena pravil o sporazumih o prenosu tehnologije

Komisija je novembra 2022 začela oceno uredbe o skupinski izjemi za prenos tehnologije³⁵ in priloženih smernic³⁶. To delo se je nadaljevalo v letu 2023. Komisija se bo na podlagi ocene lahko odločila, ali naj se uredba o skupinski izjemi za prenos tehnologije izteče, podaljša ali revidira.

3.2 Posodobitev pravil in smernic o državni pomoči

Spremenjena uredba o splošnih skupinskih izjemah

Komisija je junija 2023 sprejela ciljno usmerjeno spremembo uredbe o splošnih skupinskih izjemah, da bi dodatno poenostavila in pospešila podporo zelenemu in digitalnemu prehodu EU, hkrati pa zagotovila delovanje enotnega trga³⁷. Revidirana uredba o splošnih skupinskih izjemah državam članicam zagotavlja večjo prožnost pri oblikovanju in izvajanju podpornih ukrepov države v ključnih sektorjih za prehod na podnebno nevtralnost in neto ničelno industrijo. Poleg tega bo prispevala k pospešitvi naložb in financiranja proizvodnje čistih tehnologij v EU v skladu z industrijskim načrtom v okviru zelenega dogovora³⁸.

Z revidirano uredbo o splošnih skupinskih izjemah se povečujejo in poenostavljajo možnosti za dodelitev državne pomoči za varstvo okolja in energijo. Poleg tega se olajšuje podpora pomembnim projektom skupnega evropskega interesa na področju raziskav in razvoja ter razširjajo možnosti za usposabljanje in preusposabljanje zaposlenih. Prav tako se olajšuje dodeljevanje pomoči v obliki reguliranih cen električne energije, plina ali toplote, tako da se ta kategorija vključi v področje uporabe uredbe o splošnih skupinskih izjemah. Z revidirano uredbo o splošnih skupinskih izjemah se tudi zvišujejo pragovi za priglasitev okoljske pomoči ter pomoči za raziskave, razvoj in inovacije. Poleg tega so v njej pojasnjene in poenostavljene možnosti za pomoč za tvegano financiranje, namenjeno malim in srednjim podjetjem (MSP). Določbe v zvezi s fiksnimi in mobilnimi širokopasovnimi omrežji, kot so možnost financiranja aktivne mobilne opreme in nove določbe za vmesna povezovalna omrežja, so prav tako pojasnjene in razširjene na ključnih področjih. Veljavnost uredbe o splošnih skupinskih izjemah je bila podaljšana do konca leta 2026, njene določbe pa so bile usklajene z revidiranimi smernicami o regionalni pomoči, smernicami o pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo, smernicami o tveganem financiranju, okvirom za raziskave, razvoj in inovacije ter smernicami za širokopasovna omrežja.

³⁵ Uredba Komisije (EU) št. 316/2014 z dne 21. marca 2014 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za skupine sporazumov o prenosu tehnologije (UL L 93, 28.3.2014, str. 17).

³⁶ Sporočilo Komisije, Smernice o uporabi člena 101 Pogodbe o delovanju Evropske unije za sporazume o prenosu tehnologije (UL C 89, 28.3.2014, str. 3).

³⁷ Uredba Komisije (EU) 2023/1315 z dne 23. junija 2023 o spremembi Uredbe (EU) št. 651/2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgov pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe ter Uredbe (EU) 2022/2473 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za podjetja, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, predelavo in trženjem ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture, za združljive z notranjim trgov z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe (Besedilo velja za EGP), C/2023/4278 (UL L 167, 30.6.2023, str. 1).

³⁸ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo (COM(2023) 62 final).

Sprejeta revidirana splošna uredba de minimis

Komisija je decembra 2023 sprejela novo splošno uredbo *de minimis*³⁹, prejšnja uredba *de minimis* pa je prenehala veljati 31. decembra 2023. Z uredbo so iz področja uporabe nadzora nad državno pomočjo EU izvzeti majhni zneski pomoči, saj se šteje, da ne vplivajo na trgovino med državami članicami in ne izkrivljajo oziroma ne bi mogli izkrivljati konkurence. Izvzete majhnih zneskov pomoči iz nadzora nad državno pomočjo znatno zmanjšuje upravno breme za podjetja, zlasti MSP, in države članice. Glavni spremembi sta višja zgornja meja v višini 300 000 EUR v treh letih za prilagoditev inflaciji in uvedba obveznega registra *de minimis* na nacionalni ravni ali ravni EU za povečanje preglednosti. Medtem ko so morala podjetja v skladu s prejšnjo uredbo spremljati prejeto pomoč *de minimis*, morajo v skladu z novo uredbo *de minimis* vse države članice od leta 2026 zagotoviti popolne informacije o dodeljeni pomoči *de minimis* v centralnem registru na nacionalni ravni ali ravni EU in preveriti, da nobena nova dodelitev pomoči ne presega ustrezne zgornje meje.

Sprejeta revidirana uredba de minimis o storitvah splošnega gospodarskega pomena

Komisija je decembra 2023 sprejela Uredbo (EU) 2023/2832 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* za podjetja, ki opravljajo storitve splošnega gospodarskega pomena⁴⁰. Ta uredba je začela veljati 1. januarja 2024 in nadomešča Uredbo (ES) št. 360/2012⁴¹, ki je prenehala veljati 31. decembra 2023. Komisija se je odločila, da bo zvišala prag pomoči *de minimis* za storitve splošnega gospodarskega pomena na 750 000 EUR na podjetje, ki opravlja storitev splošnega gospodarskega pomena, v katerem koli triletnem obdobju.

Sprejeta revidirana pravila o državni pomoči za sektorje kmetijstva, gozdarstva, ribištva in akvakulture

Januarja 2023 so začele veljati revidirana uredba o skupinskih izjemah v kmetijstvu, revidirana uredba o skupinskih izjemah v ribištvi ter smernice o državni pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju (kmetijske smernice)⁴². Smernice o državni pomoči v sektorju ribištva in akvakulture (smernice za ribištvo), ki jih je Komisija potrdila decembra 2022, se uporabljajo od aprila 2023⁴³.

Z uredbo o skupinskih izjemah v kmetijstvu in uredbo o skupinskih izjemah v ribištvi se razširja področje uporabe ukrepov skupinske izjeme. V skladu z novimi pravili je skupinsko izvzetih do 50 %

³⁹ Uredba Komisije (EU) 2023/2831 z dne 13. decembra 2023 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* (UL L, 2023/2831, 15.12.2023, str. 1).

⁴⁰ Uredba Komisije (EU) 2023/2832 z dne 13. decembra 2023 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* za podjetja, ki opravljajo storitve splošnega gospodarskega pomena (UL L, 2023/2832, 15.12.2023, str. 1).

⁴¹ Uredba Komisije (EU) št. 360/2012 z dne 25. aprila 2012 o uporabi členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije pri pomoči *de minimis* za podjetja, ki opravljajo storitve splošnega gospodarskega pomena (Besedilo velja za EGP) (UL L 114, 26.4.2012, str. 8).

⁴² Sporočilo Komisije, Smernice o državni pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju, 2022/C 485/01 (UL C 485, 21.12.2022, str. 1).

⁴³ Sporočilo Komisije, Smernice o državni pomoči v sektorju ribištva in akvakulture, (UL C 107, 23.3.2023, str. 1).

primerov, ki jih je bilo treba prigrasiti v skladu s starim okvirom. V novih kmetijskih smernicah in smernicah za ribištvo se upoštevajo izkušnje Komisije ter sedanje strateške prednostne naloge EU, zlasti skupna kmetijska politika, skupna ribiška politika, Evropski sklad za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo, evropski zeleni dogovor, strategija „od vil do vilic“ in strategija za biotsko raznovrstnost. Revidirane smernice za ribištvo so državam članicam v podporo pri doseganju ambicioznih zelenih ciljev EU z izboljšanjem energijske učinkovitosti in blažitvijo posledic podnebnih sprememb.

Komisija je oktobra 2023 sprejela spremembo uredbe *de minimis* za sektor ribištva in akvakulture⁴⁴. Revidirana uredba zvišuje zgornjo mejo pomoči *de minimis* na podjetje v triletnem obdobju, in sicer s 30 000 EUR na 40 000 EUR. Poleg tega predelava in trženje ribiških proizvodov in proizvodov iz ribogojstva nista več zajeta v uredbi *de minimis* za ribištvo, temveč v splošni uredbi *de minimis*.

Sprejeti kodeks dobrih praks za pomembne projekte skupnega evropskega interesa

V sporočilu o pomembnih projektih skupnega evropskega interesa⁴⁵ so določena merila za upravičenost in združljivost, ki jih Komisija uporablja pri oceni državne pomoči, dodeljene za pomembne projekte skupnega evropskega interesa. Potem ko so države članice in Komisija ocenile in nato odobrile državno pomoč za številne pomembne projekte skupnega evropskega interesa, so pridobile izkušnje pri ocenjevanju državne pomoči za tovrstne projekte. Na podlagi teh izkušenj je Komisija maja 2023 pripravila kodeks dobrih praks za zasnovo pomembnega projekta skupnega evropskega interesa⁴⁶, ki omogoča poenostavljeno ocenjevanje. Ta kodeks ne izraža veljavnega pravnega položaja niti ne določa pravno zavezujočega pristopa za neposredne udeležence pomembnega projekta skupnega evropskega interesa. Prav tako ne ustvarja nobenih dodatnih pravic niti ne nalaga novih obveznosti.

Skupni evropski forum za pomembne projekte skupnega evropskega interesa

Komisija je jeseni 2023 ustanovila skupni evropski forum za pomembne projekte skupnega evropskega interesa⁴⁷, ki se je prvič sestal 20. oktobra 2023. Forum, ki je partnerstvo med Komisijo in državami članicami, zajema celoten življenjski cikel pomembnih projektov skupnega evropskega interesa, njegov cilj pa je povečati učinkovitost zasnove, ocenjevanja (na podlagi obstoječih pravil o državni pomoči) in izvajanja pomembnih projektov skupnega evropskega interesa ter opredeliti področja strateškega interesa EU za morebitne prihodnje pomembne projekte skupnega evropskega

⁴⁴ Uredba Komisije (EU) 2023/2391 z dne 4. oktobra 2023 o spremembi uredb (EU) št. 717/2014, (EU) št. 1407/2013, (EU) št. 1408/2013 in (EU) št. 360/2012 glede pomoči *de minimis* za predelavo in trženje ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture ter Uredbe (EU) št. 717/2014 glede skupnega zneska pomoči *de minimis*, dodeljene enemu podjetju, obdobja njene uporabe in drugih zadev (UL L 2391, 5.10.2023, str. 1).

⁴⁵ Sporočilo Komisije, Merila za analizo združljivosti pomoči z notranjim trgov, da se spodbudi izvajanje pomembnih projektov skupnega evropskega interesa, 2021/C 528/02 (UL C 528, 30.12.2021, str. 10).

⁴⁶ Kodeks dobrih praks Generalnega direktorata za konkurenco za pregledno, vključujočo in hitrejšo zasnovo in oceno pomembnih projektov skupnega evropskega interesa, 17. maj 2023, glej: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2023-05/IPCEIs_DG_COMP_code_of_good_practices.pdf.

⁴⁷ [Skupni evropski forum za pomembne projekte skupnega evropskega interesa – Evropska komisija \(europa.eu\)](https://europa.eu/european-council/special-report/special-report-on-the-european-council).

interesa. Skupni evropski forum za pomembne projekte skupnega evropskega interesa si prizadeva za doseganje teh ciljev z boljšo uskladitvijo morebitnih novih pomembnih projektov skupnega evropskega interesa s cilji politike v okviru industrijske strategije EU. Forum se bo sestal večkrat na leto.

Sprejete smernice za razlago Uredbe (EU) št. 1370/2007

Komisija je leta 2023 sprejela revidirano različico smernic za razlago Uredbe (ES) št. 1370/2007 o obveznostih javne službe na kopnem⁴⁸. Cilj smernic je državam članicam in deležnikom zagotoviti nadaljnje smernice o uporabi več določb navedene uredbe glede na spremembe, ki sta jih prinesla četrti železniški sveženj in ustrezna sodna praksa sodišč EU.

Ocenjevanja

GD za konkurenco je v skladu s smernicami za boljše pravno urejanje nadaljeval ocenjevanje pravil za državno pomoč bankam v težavah⁴⁹ in za pomoč v obliki javnih poroštev⁵⁰.

4. Izvrševanje politike konkurence je prispevalo h glavnim prednostnim nalogam Komisije

Ohranjanje tržne discipline z učinkovitim izvrševanjem pravil EU o konkurenci je ključno za zeleno in digitalno preobrazbo gospodarstva EU ter za izgradnjo gospodarstva za ljudi. Poleg tega se z izvrševanjem pravil o konkurenci odpravljajo preostale ovire na enotnem trgu in tržne omejitve. Enotni trg po svoji naravi prispeva k izboljšanju gospodarske odpornosti gospodarstva EU, saj krepi spodbude za naložbe, inovacije, diverzifikacijo dobavnih verig in iskanje novih poslovnih priložnosti.

4.1 Izvrševanje politike varstva konkurence je prispevalo k digitalnemu prehodu ter močnemu in odpornemu enotnemu trgu

Politika varstva konkurence ima z zagotavljanjem boljšega delovanja trgov za potrošnike, podjetja in družbo bistveno vlogo pri prizadevanjih EU, da bi v svetu prevzela vodilni položaj na digitalnem področju. Digitalni prehod močno vpliva na vse vidike gospodarstva in družbe. Politika varstva konkurence s spodbujanjem sprememb in inovacij EU podpira pri tem, da bi v celoti izkoristila potencial digitalne dobe. Izvrševanje protimonopolnih pravil je prispevalo k digitalnemu prehodu ter močnemu in odpornemu enotnemu trgu.

⁴⁸ Obvestilo Komisije o smernicah za razlago Uredbe (ES) št. 1370/2007 o javnih storitvah železniškega in cestnega potniškega prevoza, 2023/C 222/01, C/2023/3978 (UL C 222, 26.6.2023, str. 1).

⁴⁹ Sporočilo Komisije o uporabi pravil o državni pomoči za podporne ukrepe v korist bank v okviru finančne krize (v nadaljnjem besedilu: sporočilo o bančništvu iz leta 2013) (UL C 216, 30.7.2013, str. 1) in z njim povezana sporočila: Sporočilo o dokapitalizaciji iz leta 2009 (2009/C10/03), Sporočilo o oslabljenih sredstvih iz leta 2009 (2009/C72/01), Sporočilo o prestrukturiranju iz leta 2009 (2009/C195/04), Sporočilo o podaljšanju iz leta 2010 (2010/C329/07), Sporočilo o podaljšanju iz leta 2011 (2011/C356/02).

⁵⁰ Obvestilo Komisije o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe ES za državno pomoč v obliki poroštev (UL C 155, 20.6.2008, str. 10).

Izvrševanje protimonopolnih pravil je prispevalo k digitalnemu prehodu ter močnemu in odpornemu enotnemu trgu

Centralna procesna enota je eden od ključnih sestavnih delov vsakega računalnika, zato je za celoten digitalni sektor bistveno, da trg za centralne procesne enote ostane konkurenčen. Komisija je leta 2009 družbi Intel naložila globo v višini 1,06 milijarde EUR zaradi kršitve člena 102 PDEU. Ugotovljeno je bilo, da je družba Intel vpletena v dve obliki nezakonitega ravnanja⁵¹. Družba Intel je proizvajalcem računalnikov odobrila rabate pod pogojem, da so vse ali skoraj vse svoje centralne procesne enote z arhitekturo x86 (v nadaljnjem besedilu: CPEx86) kupili pri družbi Intel (v nadaljnjem besedilu: pogojni rabati). Družba Intel je izvedla tudi neposredna plačila proizvajalcem računalnikov, da bi ustavila ali odložila uvedbo posebnih proizvodov, ki vsebujejo CPEx86 konkurentov (v nadaljnjem besedilu: gole omejitve). Splošno sodišče je leta 2022 razglasilo delno ničnost prvotnega sklepa Komisije iz leta 2009 v zvezi s pogojnimi rabati. Po tem je Komisija septembra 2023 ponovno sprejela sklep o naložitvi globe družbi Intel v višini 376,36 milijona EUR za gole omejitve.

Potrošniki v EU obširno uporabljajo naročniške storitve za digitalno glasbo, zato je pomembno, da konkurenca v tem sektorju dobro deluje. V ta namen je Komisija februarja 2023 družbi Apple izdala ugotovitve o možnih kršitvah⁵² in jo obvestila o svojem predhodnem stališču, da je družba Apple zlorabila svoj prevladujoči položaj s tem, da je razvijalcem aplikacij omejila zmožnost obveščanja uporabnikov telefonov iPhone in tabličnih računalnikov iPad o drugih naročniških storitvah za glasbo. Komisija je zavzela predhodno stališče, da so obveznosti družbe Apple proti usmerjanju k drugemu ponudniku nepošteni trgovinski pogoji, kar je v nasprotju s členom 102 PDEU.

Komisija je v ugotovitvah o možnih kršitvah, izdanih junija 2023, družbo Google obvestila o svojem predhodnem stališču, da je družba Google kršila člen 102 PDEU s tem, da je izkrivljala konkurenco v sektorju oglaševalske tehnologije (*adtech*)⁵³. Družba Google deluje na vseh ravneh dobavne verige oglaševalske tehnologije. Če bi se konkurenca za storitve oglaševalske tehnologije zmanjšala, bi to močno vplivalo na digitalni sektor, saj bi imelo negativne posledice ne le za neposredne konkurente družbe Google, temveč tudi na založnike in oglaševalce. Komisija je izrazila zaskrbljenost, da je družba Google dajala prednost svojim *adtech* storitvam spletnega prikazovanja oglasov in s tem škodovala konkurentom, oglaševalcem in spletnim založnikom. Komisija je v predhodni ugotovitvi navedla, da je družba Google zlorabila svoj prevladujoči položaj s tem, da je dajala prednost svoji storitvi za spletno izmenjavo oglasov AdX na dražbi za izbor oglasov, ki jo vodi njen oglaševalski strežnik DFP, in s tem, da je dajala prednost storitvi AdX pri tem, kako njeni orodji za nakup oglasov Google Ads in DV360 dajeta ponudbe na platformah za izmenjavo oglasov.

⁵¹ Zadeva AT. 37990 – Intel.

⁵² Zadeva AT.40437 – Apple – Prakse App Store (pretočno predvajanje glasbe).

⁵³ Zadeva AT.40670 – Google – Adtech in prakse, povezane s podatki.

Oblikovanje kartela je ena najhujših kršitev konkurence. Karteli povzročajo veliko škodo gospodarstvu, ne da bi povečali učinkovitost. Horizontalni karteli z zaračunavanjem višjih cen in omejevanjem proizvodnje zmanjšujejo gospodarsko učinkovitost in blaginjo. Podjetja odvrtaajo od razvoja novih proizvodov in tehnologij, s čimer zmanjšujejo inovacije in izbiro potrošnikov.

Komisija je septembra 2023 prvič naložila kazen zaradi kartela v obrambnem sektorju in družbi Diehl naložila globo v višini 1,2 milijona EUR zaradi sodelovanja s konkurentom RUAG⁵⁴ v kartelu v zvezi s prodajo vojaških ročnih granat. Družbi RUAG ni bila naložena globo, ker je kartel razkrila Komisiji v okviru programa prizanesljivosti EU. Komisija je ugotovila, da sta si družbi v skoraj 14 letih med seboj razdelili nacionalne trge po celotnem EGP. Obe družbi sta priznali vpletenost v kartel in privolili v poravnavo.

Komisija je oktobra 2023 sprejela tudi sklep zoper kartel v farmacevtskem sektorju. Družbam Alkaloids of Australia, Alkaloids Corporation, Boehringer, Linnea in Transo-Pharm je v postopku poravnave naložila globo v skupni višini 13,4 milijona EUR zaradi sodelovanja v dolgotrajnem kartelu v zvezi s farmacevtsko sestavino skopolaminijev/hioscinijev N-butilbromid (SNBB), ki je potrebna za proizvodnjo zdravil za lajšanje trebušnih krčev⁵⁵. Družbi C2 PHARMA globo ni bila naložena, ker je kartel razkrila Komisiji v okviru programa prizanesljivosti EU. Šest družb se je uskladilo in se dogovorilo, da bodo svojim strankam (distributerjem in proizvajalcem generičnih zdravil) določile najnižjo prodajno ceno SNBB in dodelile kvote. Poleg tega so si družbe izmenjevale poslovno občutljive informacije.

Komisija je novembra 2023 banki Rabobank naložila globo v višini 26,6 milijona EUR zaradi sodelovanja v kartelu v zvezi s trgovanjem z nekaterimi obveznicami, denominiranimi v eurih, z banko Deutsche Bank⁵⁶. Banki Deutsche Bank globo ni bila naložena, ker je Komisiji razkrila kartel v okviru programa prizanesljivosti EU. Preiskava Komisije je pokazala, da sta banki med letoma 2006 in 2016 prek nekaterih svojih borznih trgovcev izmenjevali poslovno občutljive informacije ter usklajevali svoje strategije trgovanja in oblikovanja cen.

Komisija je novembra 2023⁵⁷ šest družb in eno trgovinsko združenje obvestila o svojem predhodnem stališču, da so z nedovoljenim dogovorom o zvišanju cen avtomobilskih zagonskih baterij, ki se prodajajo proizvajalcem avtomobilov v EGP, kršile protimonopolna pravila.

Nazadnje, v sektorju živil je Komisija v letu 2023 nadaljevala preiskavo, ali družba Mondelez morda omejuje vzporedno trgovino s čokolado, piškoti in kavnimi izdelki med državami članicami⁵⁸. Komisija je začela tudi preiskavo domnevnih praks omejevanja dostopa na trg na trgih energijskih napitkov in izvedla nenapovedane inšpekcijske preglede pri družbi Red Bull⁵⁹.

⁵⁴ Zadeva AT.40760 – Ročne granate.

⁵⁵ Zadeva AT.40636 – SNBB.

⁵⁶ Zadeva AT.40512 – Obveznice, denominirane v eurih.

⁵⁷ Zadeva AT.40545 – Zagonski akumulatorji za motorna vozila.

⁵⁸ Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/IP_21_281.

⁵⁹ Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_23_1802.

Komisija je leta 2023 izvedla nenapovedane inšpekcijske preglede v različnih sektorjih, na primer v sektorju dišav⁶⁰, energijskih napitkov⁶¹, mode⁶², medicinskih pripomočkov⁶³, gradbenih kemikalij⁶⁴ in spletnega naročanja dostave hrane⁶⁵.

Sodba Splošnega sodišča v zadevi video igre⁶⁶

Splošno sodišče je septembra 2023 potrdilo sklep Komisije o kršitvi zoper družbo Valve v zadevi video igre. Komisija je v sklepu ugotovila, da so družba Valve in pet založnikov video iger za osebne računalnike sklenili protikonkurenčne sporazume oziroma bili udeleženi v usklajenem ravnanju, s katerimi so omejili vzporedni uvoz video iger za osebne računalnike na podlagi geografskega blokiranja. Splošno sodišče je potrdilo, da so bili sporazumi/usklajeno ravnanje protikonkurenčni zaradi cilja, in sicer v obsegu, v katerem so bili namenjeni omejevanju vzporednega uvoza, ter da tega ni mogoče upravičiti na podlagi pravnega in gospodarskega okvira. Poleg tega je Splošno sodišče potrdilo, da se člen 101(1) PDEU nanaša na vse sporazume in usklajena ravnanja, ki izkrivljajo konkurenco, ne glede na trg, na katerem stranke poslujejo.

Splošno sodišče je pojasnilo tudi razmerje med konkurenčnim pravom Unije in avtorskimi pravicami. Splošno sodišče je potrdilo, da podeljevanje licenc (vključno z izključnimi licencami) kot tako ni v nasprotju s členom 101 PDEU. Vendar imajo lahko dodatne ozemeljske omejitve licenc, ki onemogočajo dostop do zaščitene vsebine zunaj ozemlja, ki ga zajema licenca, protikonkurenčni cilj in so zajete v členu 101 PDEU.

Nadzor nad združitvami je prispeval k digitalnemu prehodu ter močnemu in odpornemu enotnemu trgu

Z nadzorom nad združitvami se podpirajo ključne prednostne naloge Komisije v zvezi z digitalnimi inovacijami in preobrazbo, saj se z njim preprečuje ustvarjanje prevelike tržne moči, omejevanje dostopa in izločanje novih udeležencev na trgu. Komisija je leta 2023 še naprej izvrševala svoja pravila o nadzoru nad združitvami, da bi potrošnike zaščitila pred zvišanjem cen, pa tudi pred poslabšanjem drugih pomembnih parametrov konkurence, kot so kakovost, izbira in inovacije.

V letu 2023 so dejavnosti Komisije na področju nadzora nad združitvami ostale na visoki ravni. Komisija je v različnih sektorjih sprejela 333 sklepov o združitvah (v letu 2022 je sprejela 368 takih sklepov), od katerih jih je bilo 271 odobrenih po poenostavljenem postopku. Posredovala je pri enajstih predlaganih prevzemih, od katerih je bilo devet transakcij odobrenih pod določenimi pogoji, ena pa je bila prepovedana. Eno priglašeno transakcijo so stranke opustile in jo umaknile v fazi II.

Komisija je ustavila prevzem družbe eTraveli s strani družbe Booking

⁶⁰ Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/IP_23_1532.

⁶¹ Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/IP_23_1802.

⁶² Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_23_2352.

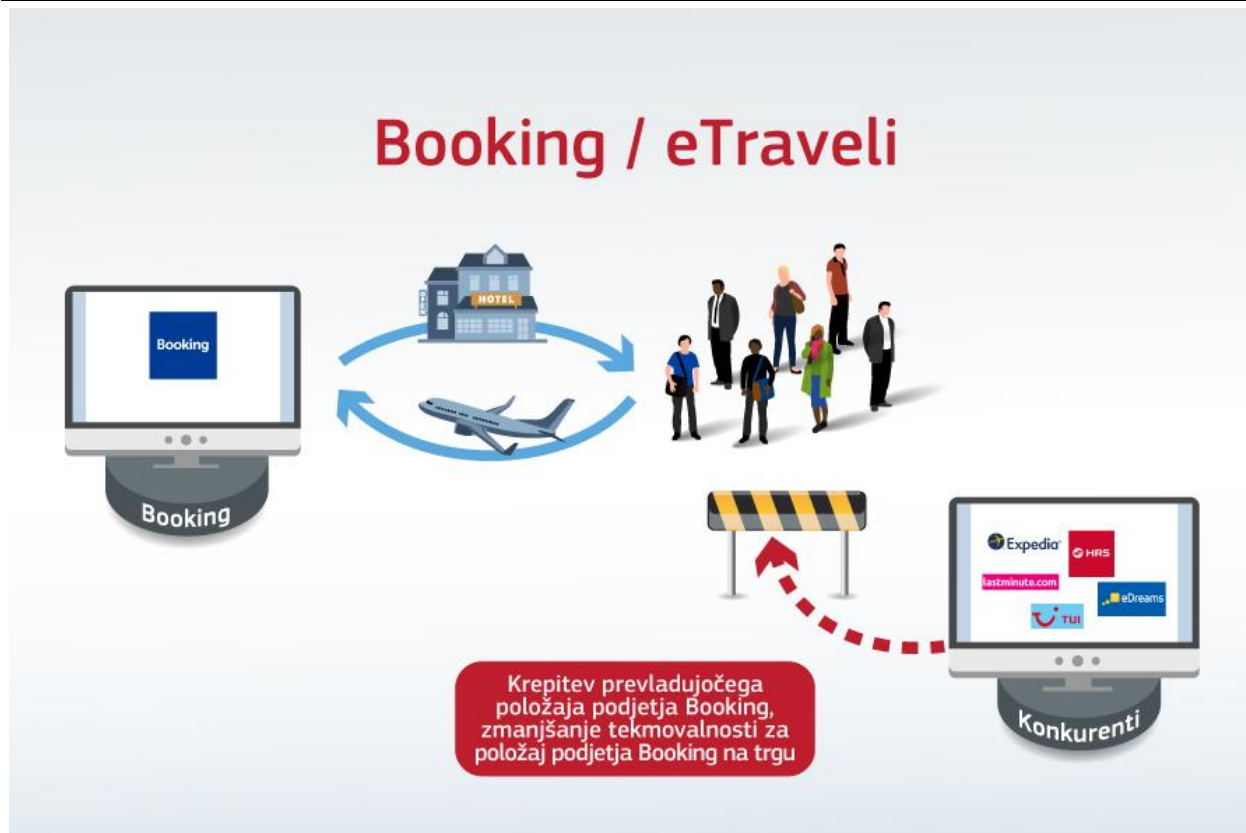
⁶³ Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_23_4517.

⁶⁴ Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_23_5061.

⁶⁵ Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_23_5944.

⁶⁶ Sodba Splošnega sodišča z dne 27. septembra 2023 v zadevi Valve/Evropska komisija, T-172/21, ECLI:EU:T:2023:587.

Komisija je septembra 2023 prepovedala predlagani prevzem družbe eTraveli, ki ga je nameravala izvesti družba Booking⁶⁷. Komisija je ugotovila, da bi transakcija okrepila prevladujoči položaj družbe Booking na trgu spletnih hotelskih potovalnih agencij, kar bi povzročilo višje stroške za hotele in verjetno tudi za potrošnike. Komisija je izvedla obsežno analizo predlaganih zavez, ki jih je ponudila družba Booking, in ugotovila, da predlagani ukrepi niso dovolj celoviti in učinkoviti ter da ugotovljeni pomisleki glede konkurence z njimi niso popolnoma odpravljeni.

Vir: Evropska komisija.

Komisija je družbama Illumina in GRAIL naložila globo zaradi izvedbe združitve brez predhodne odobritve

Komisija je julija 2021 začela poglobljeno preiskavo prevzema družbe GRAIL s strani družbe Illumina. Septembra 2022 je ustavila transakcijo zaradi pomislekov, da bi imela znatne protikonkurenčne učinke, ovirala inovacije in zmanjšala izbiro na trgu krvnih testov za zgodnje odkrivanje raka⁶⁸. Vendar je družba Illumina avgusta 2021, ko je pregled Komisije še potekal, javno sporočila, da je zaključila prevzem družbe GRAIL. Komisija je julija 2023 družbama Illumina in GRAIL naložila globo v višini približno 432 milijonov EUR oziroma 1 000 EUR zaradi izvedbe predlagane združitve pred odobritvijo Komisije⁶⁹. Komisija je sklenila, da sta družbi Illumina in GRAIL med poglobljeno preiskavo Komisije zavestno in namerno kršili obveznost mirovanja. Gre za zelo resno kršitev, ki ogroža učinkovito delovanje nadzora

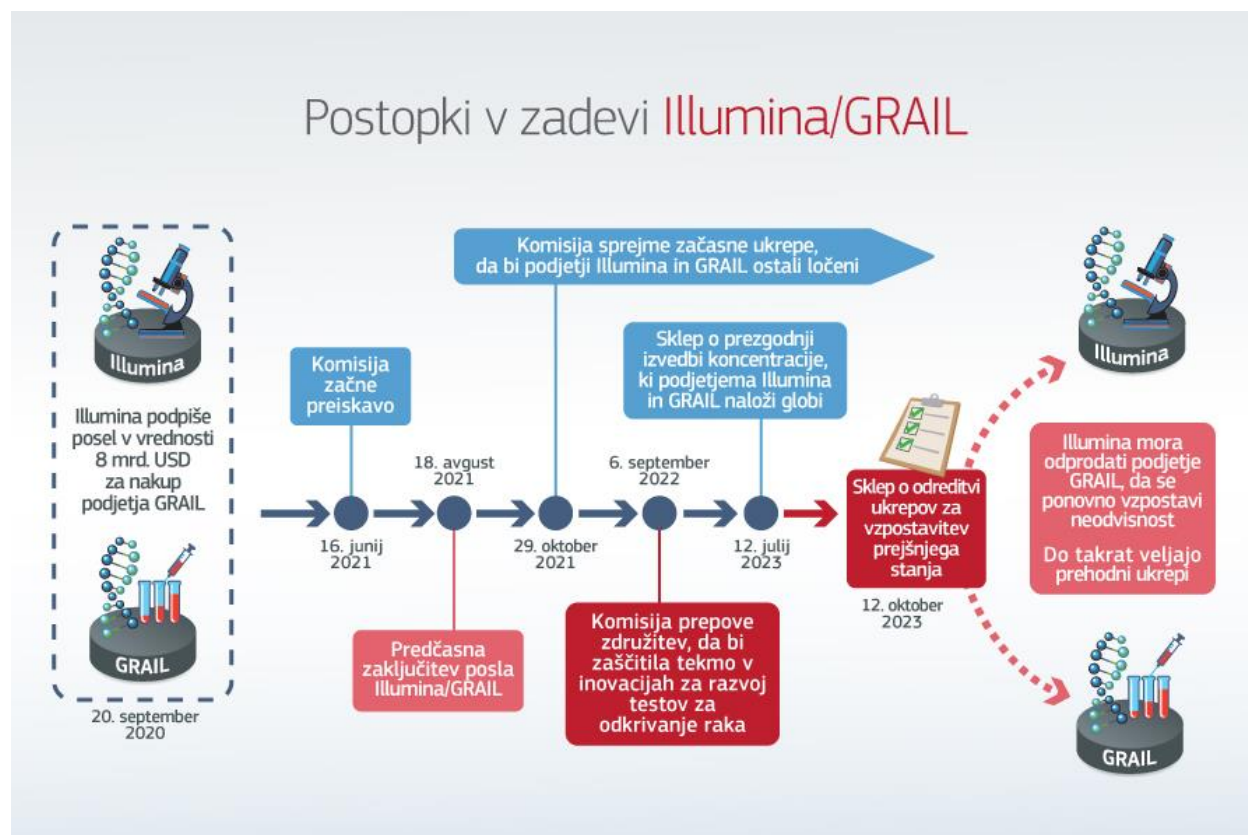
⁶⁷ Zadeva M.10615 – Booking Holdings/eTraveli Group.

⁶⁸ Zadeva M.10188 – Illumina/GRAIL.

⁶⁹ Zadeva M.10483 – Illumina/GRAIL (postopek iz člena 14). Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_23_3773.

EU nad združitvami. Globo, naložena družbi Illumina, ustreza zakonski omejitvi na 10 % prometa družbe Illumina. Komisija je v svojem sklepu ugotovila, da je bila družba GRAIL kot ciljna družba seznanjena z obveznostjo mirovanja in je imela dejavno vlogo pri kršitvi. Vendar se je Komisija glede na to, da je prvič naložila globo ciljni družbi za prezgodnjo izvedbo združitve (ang. „gun-jumping“), odločila, da družbi GRAIL naloži le simbolično globo v višini 1 000 EUR.

Evropska komisija je oktobra 2023 sprejela sklep, s katerim je odredila ukrepe za vzpostavitev prejšnjega stanja, ki so zajemali ukrepe za odsvojitev, s katerimi se je od družbe Illumina zahtevalo, da odpravi prevzem družbe GRAIL. Sklep je vključeval tudi prehodne ukrepe, ki jih morata družbi Illumina in GRAIL upoštevati, dokler družba Illumina ne konča transakcije⁷⁰.

Vir: Evropska komisija.

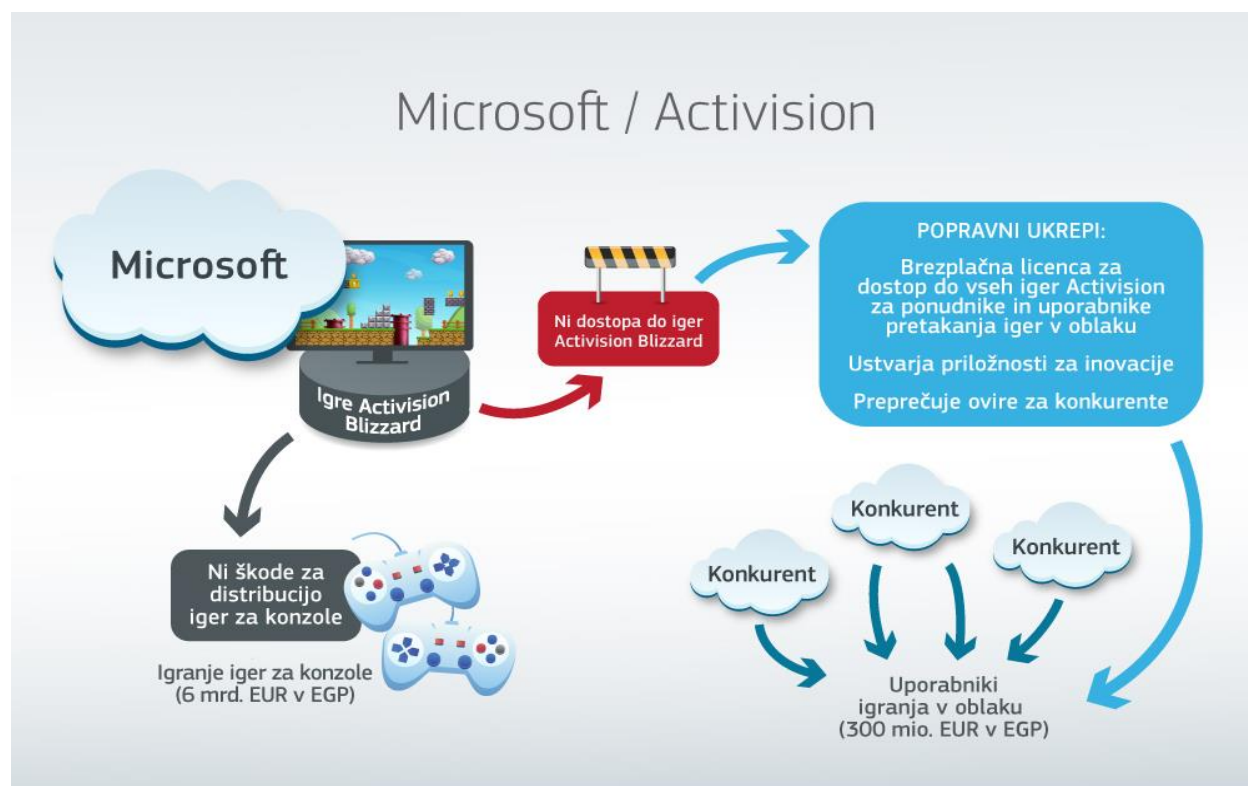
Komisija je leta 2023 še naprej varovala konkurenco na področju infrastrukture fiksni omrežij. Komisija je marca 2023 pod določenimi pogoji odobrila prevzem družb VOO in Brutélé s strani družbe Orange⁷¹. Komisija je imela pomisleke, da se bo zaradi predlagane transakcije (i) zmanjšalo število operaterjev s treh na dva na območjih, ki jih pokrivajo lastna fiksna omrežja družb VOO in Brutélé, s čimer bi se družba Orange izločila kot inovativna in pomembna konkurenčna omejitev, (ii) znatno zmanjšala konkurenca na trgih, na katerih so družbe Orange, VOO in Brutélé tesni

⁷⁰ Zadeva M.10939 – Illumina/GRAIL. Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_23_4872.

⁷¹ Zadeva M.10663 – Orange/VOO/Brutélé.

konkurenti, ter (iii) povečala verjetnost usklajevanja med preostalimi operaterji na območjih, ki jih pokrivata lastni fiksni omrežji družb VOO in Brutélé. Za odpravo pomislekov Komisije glede konkurence se je družba Orange zavezala, da bo konkurenčni družbi Telenet za vsaj deset let omogočila dostop do obstoječe infrastrukture fiksnih omrežij družb VOO in Brutélé v Valoniji in delih Bruslja ter do prihodnjega omrežja optike do prostorov družbe Orange.

Komisija je maja 2023 sprejela zaveze, ki jih je ponudila družba Microsoft kot pogoj za odobritev prevzema družbe Activision Blizzard⁷². Komisija je imela pomisleke, da bi predlagani prevzem družbi Microsoft omogočil, da škoduje konkurenci (i) pri distribuciji video iger za konzole in osebne računalnike, vključno z naročniškimi storitvami za več iger in storitvami pretakanja iger v oblaku; ter (ii) pri dobavi operacijskih sistemov za osebne računalnike. Microsoft se je zavezal, da bo (i) potrošnikom v EGP zagotovil brezplačno licenco, ki bi jim omogočila, da prek katere koli storitve pretakanja iger v oblaku po lastni izbiri pretakajo vse sedanje in prihodnje igre za osebne računalnike in konzole družbe Activision Blizzard, za katere imajo licenco, ter (ii) zagotovil ustrezno brezplačno licenco ponudnikom storitev pretakanja iger v oblaku, da bi igralcem s sedežem v EGP omogočil pretakanje vseh iger za osebne računalnike in konzole družbe Activision Blizzard. Te zaveze v celoti odpravljajo pomisleke glede konkurence, ki jih je ugotovila Komisija. Zaveze trajajo deset let, njihovo izpolnjevanje pa bo spremljal neodvisen skrbnik pod nadzorom Komisije.

Vir: Evropska komisija.

⁷² Zadeva M.10646 – Microsoft/Activision.

Komisija je julija 2023 pod določenimi pogoji odobrila predlagani prevzem družbe VMware s strani družbe Broadcom⁷³. Komisija je imela pomisleke, da bi lahko transakcija povzročila omejitve konkurence na trgu sestavnih delov za strojno opremo, ki so interoperabilni s programsko opremo za virtualizacijo družbe VMware. Za odpravo pomislekov Komisije glede konkurence je družba Broadcom obstoječim in prihodnjim konkurentom na trgu ponudila več zavez glede dostopa in interoperabilnosti. Ob upoštevanju predlaganih zavez je Komisija sklenila, da so pomisleki glede konkurence, povezani z združitvijo, odpravljeni.

Komisija je julija 2023 pod določenimi pogoji odobrila predlagani prevzem družbe GfK s strani družbe Advent⁷⁴. Komisija je imela pomisleke, da bi transakcija, kot je bila prvotno priglašena, povzročila resne pomisleke glede konkurence (i) na trgu maloprodajnih storitev merjenja netrajnega blaga za široko porabo; in (ii) na trgu storitev panela potrošnikov. Zaveze, ki jih je ponudila družba Advent, odpravljajo prekrivanja med dejavnostmi družb NielsenIQ in GfK na nemškem in italijanskem trgu storitev panelov potrošnikov ter možnost, da družba NielsenIQ omejuje dostop konkurentov na trgih maloprodajnih storitev merjenja za netrajno blago za široko porabo in storitev panela potrošnikov.

Komisija je maja 2023 pod določenimi pogoji odobrila predlagani prevzem družbe OMV Slovenija s strani družbe MOL⁷⁵. Obe družbi sta dejavni v maloprodajnem sektorju dobave goriv. Odobritev je bila pogojena s tem, da družba MOL družbi Shell Group proda 39 bencinskih črpalk v Sloveniji. Komisija je menila, da je poslovanje odsvojenih sredstev uspešno in bi družbi Shell Group omogočilo učinkovito konkuriranje združenemu subjektu na slovenskem trgu.

Komisija je junija 2023 po poglobljeni preiskavi in pod določenimi pogoji odobrila prevzem družbe Lagardère s strani družbe Vivendi⁷⁶. Navedla je pomisleke, da bi transakcija, kot je bila prvotno priglašena, škodovala konkurenci v sektorju knjižnega založništva oziroma tiskanih revij. Družba Vivendi je za odpravo pomislekov Komisije ponudila, da bo prodala svojo založniško dejavnost in tiskano revijo o znanih osebnostih Gala. Komisija je sklenila, da odsvojena sredstva uspešno poslujejo in bi potencialnemu kupcu omogočila učinkovito konkuriranje združenemu subjektu.

Komisija je decembra 2023 pod določenimi pogoji odobrila predlagano združitev družb Chr Hansen A/S in Novozymes A/S⁷⁷. Skrbelo jo je, da bi transakcija vzbudila resne pomisleke glede konkurence v zvezi s proizvodnjo laktaze z uporabo tehnologije genskega spreminjanja, saj je imela družba Novozymes močan tržni položaj, družba Chr Hansen pa je bila potencialni novi udeleženec na trgu. Z zavezami se vzpostavi podjetje s potrebnimi proizvodnimi sredstvi ter zmogljivostmi za raziskave in razvoj, da bi postalo uspešen konkurenčen proizvajalec laktaze.

⁷³ Zadeva M.10806 – Broadcom / VMware.

⁷⁴ Zadeva M.10860 – Advent/GfK.

⁷⁵ Zadeva M.10438 – MOL/OMV Slovenija.

⁷⁶ Zadeva M.10433 – Vivendi/Lagardère.

⁷⁷ Zadeva M.11043 – Novozymes/Christian Hansen.

Nadzor nad državno pomočjo je prispeval k digitalnemu prehodu in odpornosti enotnega trga

Naložbe v digitalno infrastrukturo, tehnologije in storitve so ključna gonila gospodarske rasti, ne le v digitalnem sektorju, temveč tudi v gospodarstvu kot celoti. Te naložbe so potrebne za doseganje ciljev politike, določenih v programu politike digitalnega desetletja⁷⁸. Državna podpora za tvegane naložbe na digitalnem področju je lahko potrebna, da se odpravi nedelovanje trga (če bi se opirali le na zasebne pobude, bi bila raven naložb z vidika družbe prenizka).

Komisija je aprila 2023 odobrila francoski ukrep pomoči v višini 2,9 milijarde EUR za podporo družbama STMicroelectronics in GlobalFoundries pri gradnji novega obrata za proizvodnjo mikročipov v Franciji⁷⁹. Ukrep bo okrepil zanesljivost oskrbe, odpornost in digitalno suverenost Evrope na področju polprevodniških tehnologij v skladu s cilji iz sporočila o evropskem aktu o čipih⁸⁰.

Komisija je junija 2023 odobrila špansko shemo v vrednosti 680 milijonov EUR, financirano na podlagi mehanizma za okrepanje in odpornost, za uvedbo opreme in infrastrukture za visokozmogljiva samostojna omrežja 5G na manj pokritih podeželskih območjih⁸¹.

Komisija je novembra 2023 odobrila 172 milijonov EUR pomoči (vključno s podporo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj) za uvedbo fiksnih omrežij na Portugalskem, ki zagotavljajo hitrost prenosa vsaj 1 Gb/s in hitrost nalaganja 150 Mb/s v običajnih razmerah največje obremenjenosti na območjih, kjer omrežja ne zagotavljajo hitrosti prenosa vsaj 100 Mb/s v običajnih razmerah največje obremenjenosti⁸².

Pomembni projekti skupnega evropskega interesa na področju mikroelektronike in komunikacijskih tehnologij

Komisija je junija 2023 odobrila pomemben projekt skupnega evropskega interesa, ki podpira raziskave, inovacije ter prvo industrijsko uvajanje mikroelektronike in komunikacijskih tehnologij v celotni vrednostni verigi (v nadaljnjem besedilu: IPCEI ME/CT)⁸³. Za ta projekt bo štirinajst držav članic⁸⁴ zagotovilo do 8,1 milijarde EUR javnih sredstev, kar naj bi sprostilo dodatnih 13,7 milijarde EUR zasebnih naložb. V okviru pomembnega projekta skupnega evropskega interesa bo 56 podjetij, vključno z MSP in zagonskimi podjetji, izvedlo 68 projektov. Ti projekti so del širšega ekosistema IPCEI ME/CT, ki

⁷⁸ Sklep (EU) 2022/2481 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o vzpostavitvi programa politike Digitalno desetletje do leta 2030.

⁷⁹ Zadeva SA.102430 – Francija – Projekt Liberty – Nov obrat družb STMicroelectronics in GlobalFoundries za proizvodnjo polprevodnikov.

⁸⁰ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Akt o čipih za Evropo (COM(2022) 45 final).

⁸¹ Zadeva SA.104933 – Španija – Podpora za opremo in infrastrukturo za 5G.

⁸² Zadeva SA.105187 – Portugalska – Uvedba fiksnih dostopovnih omrežij.

⁸³ Zadeve SA.101202 (Avstrija), SA.101141 (Češka), SA.101143 (Finska), SA.101193 (Francija), SA.101129 (Nemčija), SA.101210 (Grčija), SA.101151 (Irska), SA.101186 (Italija), SA.101201 (Malta), SA.101171 (Nizozemska), SA.101175 (Poljska), SA.101192 (Romunija), SA.101200 (Slovaška) in SA.101150 (Španija).

⁸⁴ Avstrija, Češka, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Irska, Italija, Malta, Nizozemska, Poljska, Romunija, Slovaška in Španija.

zajema več kot 30 povezanih udeležencev, vključno z univerzami, raziskovalnimi organizacijami in podjetji v dodatnih petih državah članicah EU⁸⁵ in na Norveškem. IPCEI ME/CT omogoča digitalno in zeleno preobrazbo z (i) ustvarjanjem inovativne mikroelektronike in komunikacijskih rešitev ter (ii) razvojem energetske učinkovitosti in z viri varčnih elektronskih sistemov in proizvodnih metod. Projekti bodo prispevali k tehnološkemu napredku številnih sektorjev, vključno s komunikacijami (5G in 6G), avtonomno vožnjo, umetno inteligenco in kvantnim računalništvom. Poleg tega bodo podpirali podjetja, dejavna na področju proizvodnje in distribucije energije, ter jim omogočili zeleni prehod. Prvi proizvodi naj bi bili dani na trg leta 2025, celoten projekt pa naj bi bil zaključen leta 2032. Z IPCEI ME/CT naj bi bilo ustvarjenih približno 8 700 neposrednih delovnih mest in še več posrednih delovnih mest.

Pomembni projekti skupnega evropskega interesa na področju tehnologij v oblaku in na robu

Komisija je decembra 2023 odobrila pomembni projekt skupnega evropskega interesa za podporo raziskavam, razvoju in prvemu industrijskemu uvajanju naprednih tehnologij računalništva v oblaku in na robu za več ponudnikov v Evropi (v nadaljnjem besedilu: IPCEI CIS)⁸⁶. Sedem držav članic⁸⁷ bo zagotovilo do 1,2 milijarde EUR javnih sredstev, kar naj bi sprostilo dodatnih 1,4 milijarde EUR zasebnih naložb. V okviru tega pomembnega projekta skupnega evropskega interesa bo 19 podjetij, vključno z MSP, izvedlo 19 zelo inovativnih projektov. IPCEI CIS je prvi pomembni projekt skupnega evropskega interesa na področju računalništva v oblaku in na robu. V okviru tega projekta se razvija prvi interoperabilni in odprto dostopen evropski ekosistem za obdelavo podatkov, v katerem bo več ponudnikov zagotavljalo kontinuiteto storitev od roba do oblaka.

4.2 Izvrševanje politike varstva konkurence je prispevalo k zelenemu prehodu

Politika varstva konkurence prispeva k okoljskim in podnebnim ciljem EU, na primer k razogljičenju gospodarstva, prehodu prometnega sektorja s fosilnih goriv na alternativna goriva in razvoju čistih tehnologij. Izvrševanje konkurenčnega prava prispeva k evropskemu zelenemu dogovoru⁸⁸, saj ohranja učinkovitost, pravičnost in inovativnost trgov. Varuje tudi prosti pretok virov, potrebnih za krožno gospodarstvo in cilje zelenega dogovora.

Izvrševanje protimonopolnih pravil je prispevalo k zelenemu prehodu

Komisija je v letu 2023 še naprej ukrepala proti protikonkurenčnemu ravnanju na trgu, ki bi lahko oviralo zeleni prehod.

Decembra 2023 je zadrugi Lantmännen ek för in njenemu odvisnemu podjetju Lantmännen Biorefineries AB (prej Lantmännen Agroetanol AB) naložila globo v skupni višini 47,7 milijona EUR zaradi nedovoljenega dogovarjanja z namenom vplivanja na mehanizem

⁸⁵ Belgija, Madžarska, Latvija, Portugalska in Slovenija.

⁸⁶ Zadeve SA.102498 (Francija), SA.102517 (Nemčija), SA.102520 (Madžarska), SA.102519 (Italija), SA.102516 (Nizozemska), SA.102527 (Poljska) in SA.102514 (Španija).

⁸⁷ Francija, Nemčija, Madžarska, Italija, Nizozemska, Poljska in Španija.

⁸⁸ Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final).

oblikovanja cen etanola v Evropi⁸⁹. Če se etanol meša z bencinom, se lahko kot biogorivo uporabi za motorje. Komisija je dosegla poravnavo z drugim udeležencem kartela leta 2021 in leta 2023 zaključila preiskavo proti drugemu domnevnemu članu kartela.

Komisija je nadaljevala tudi preiskave o industriji umetne trave⁹⁰ in o morebitnem nedovoljenem dogovarjanju o recikliranju izrabljenih osebnih vozil⁹¹, da bi ugotovila, ali so podjetja, dejavna v teh sektorjih, kršila protimonopolna pravila EU.

Nadzor nad združitvami je prispeval k zelenemu prehodu

Komisija je leta 2023 še naprej skrbno spremljala izvrševanje pravil o nadzoru nad združitvami na trgih, ki so ključni za krožno gospodarstvo in doseganje trajnostnih ciljev. Komisija si je prizadevala, da bi konkurenco zaščitila pred povečanjem prevelike tržne moči, tveganjem omejevanja dostopa in ovirami za vstop na trg. Pri tem je dosledno upoštevala vidike trajnostnosti, povezane z združitvami v sektorjih, kot so obnovljivi viri energije, infrastruktura za recikliranje, plinska in električna infrastruktura ter storitve e-mobilnosti.

Komisija je februarja 2023 pod določenimi pogoji odobrila prevzem družbe MBCC s strani družbe Sika⁹². Preiskava je bila osredotočena na vpliv transakcije na prizadevanja industrije za zmanjšanje emisij ogljika iz proizvodnje betona. Pomembno je zlasti, da lahko inovativni kemični dodatki, ki jih proizvajajo stranke, omogočijo, da se v betonskih mešanicah čim bolj zmanjša vsebnost ogljično intenzivnih materialov, kot je cement. S transakcijo, kot je bila prvotno priglašena, bi se znatno zmanjšala konkurenca na trgih kemičnih dodatkov in dodatkov za beton. Družba Sika je za odpravo pomislekov Komisije ponudila, da bo prodala dejavnosti kemičnih dodatkov družbe MBCC v EGP, Avstraliji, Kanadi, na Novi Zelandiji, v Švici, Združenem kraljestvu in ZDA. Z odprodajo so bila odpravljena horizontalna prekrivanja med strankami na trgih kemičnih dodatkov v EGP. Komisija je menila, da bi lahko kupec te samostojne dejavnosti trajno deloval kot konkurenčna sila, ki je sposobna preživeti.

Komisija je oktobra 2023 odobrila predlagani prevzem dejavnosti kopenskega prevoza družbe Thales s strani družbe Hitachi Rail. Odobritev je pogojena s popolnim spoštovanjem zavez, ki jih je ponudila družba Hitachi Rail, kot je prodaja platform za signalizacijo na glavnih progah družbe Hitachi Rail v Franciji in Nemčiji za projekte za postavljalnice, prekrivne sisteme in ponovno signalizacijo⁹³.

Nadzor nad državno pomočjo je prispeval k zelenemu prehodu

Komisija je leta 2023 odobrila številne ukrepe državne pomoči, namenjene podpori zelenemu prehodu EU, ki na primer podpirajo energijo iz obnovljivih virov, razogljičenje industrije in čisto mobilnost.

⁸⁹ Zadeva AT.40054 – Referenčne vrednosti za etanol.

⁹⁰ Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_23_3133.

⁹¹ Glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_22_1765.

⁹² Zadeva M.10560 – Sika/MBCC.

⁹³ Zadeva M.10507 – Hitachi Rail/dejavnosti sistemov kopenskega prevoza družbe Thales.

Komisija je januarja in decembra 2023 na podlagi smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo⁹⁴ odobrila dve danski shemi za podporo uvajanju tehnologij zajemanja in shranjevanja ogljika^{95, 96} s skupnim proračunom v višini 1,45 milijarde EUR. Ukrepi prispevajo k doseganju podnebnih ciljev Danske in zelenega dogovora, zlasti cilja podnebne nevtralnosti do leta 2050.

Komisija je februarja 2023 v okviru smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo odobrila francoski ukrep v vrednosti 2,08 milijarde EUR za podporo pri proizvodnji vetrne energije na morju⁹⁷. Istega meseca je Komisija odobrila tudi nemško shemo v višini 1,1 milijarde EUR za podporo prevoznikom v železniškem prometu, ki uporabljajo električno vleko, zaradi porasta cen električne energije⁹⁸. Ukrep bo prispeval k zagotavljanju, da železniški sektor ostane konkurenčen, hkrati pa tudi k ohranjanju okoljske učinkovitosti električnih železnic v skladu s cilji strategije Komisije za trajnostno in pametno mobilnost⁹⁹ in evropskega zelenega dogovora¹⁰⁰.

Komisija je maja 2023 odobrila dve nizozemski shemi s skupnim proračunom v višini približno 1,47 milijarde EUR za zmanjšanje usedlin dušika na naravovarstvenih območjih¹⁰¹.

Komisija je avgusta 2023 na podlagi smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo odobrila shemo državne pomoči v višini 350 milijonov EUR za vzpostavitev polnilne infrastrukture visoke moči za električna vozila ob nemških avtocestah¹⁰².

Komisija je decembra 2023 na podlagi smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo odobrila italijansko shemo v višini 17,7 milijarde EUR¹⁰³, s katero se bosta podprla izgradnja in delovanje centraliziranega sistema za shranjevanje električne energije. Ukrep se bo izvajal deset let in bo olajšal vključevanje obnovljivih virov energije v italijanski elektroenergetski sistem, s čimer bo prispeval k doseganju ciljev zelenega dogovora.

⁹⁴ Sporočilo Komisije, Smernice o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo (UL C 80, 18.2.2022, str. 1).

⁹⁵ Zadeva SA.102777 – Danska – Shema državne pomoči za zajemanje in shranjevanje ogljikovega dioksida.

⁹⁶ Zadeva SA.108284 – Danska – Mehanizem za okrevanje in odpornost – Shema državne pomoči za zajemanje in shranjevanje ogljikovega dioksida.

⁹⁷ Zadeva SA.100269 – Francija – *Parc éolien flottant en mer dans une zone au large du sud de la Bretagne*.

⁹⁸ Zadeva SA.105120 – Nemčija – Električna zavora za železniški promet – Začasna omejitev stroškov zvišanja cen električne energije – prevozniki v železniškem prometu.

⁹⁹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Strategija za trajnostno in pametno mobilnost – usmerjanje evropskega prometa na pravo pot za prihodnost (COM(2020) 789 final).

¹⁰⁰ Sporočilo komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final).

¹⁰¹ Zadeva SA.106555 – Nizozemska – Nacionalna shema za zaprtje živinorejskih enot za zmanjšanje emisij dušika ter zadeva SA.106559 – Nizozemska – Nacionalna shema za prenehanje na živinorejskih območjih z največjo obremenitvijo (LBV Plus).

¹⁰² Zadeva SA.105414, Nemčija – Shema pomoči za polnilno infrastrukturo visoke moči za električna vozila ob avtocestah v Nemčiji.

¹⁰³ Zadeva SA.104106 – Italija – Podpora razvoju centraliziranega sistema za shranjevanje električne energije v Italiji.

Komisija je leta 2023 na podlagi smernic o državni pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo ter začasnega okvira za krizne razmere in prehod odobrila več ukrepov državne pomoči s skupnim zneskom pomoči v višini približno 9 milijard EUR v več državah članicah (Španija, Poljska, Belgija, Francija, Nemčija in Češka) za razogljičenje proizvodnih procesov velikih industrijskih onesnaževalcev s toplogrednimi plini, zlasti v jeklarskem sektorju, pa tudi v drugih energetsko intenzivnih sektorjih¹⁰⁴.

Komisija je leta 2023 odobrila osem nacionalnih shem iz oddelka 2.8 začasnega okvira za krizne razmere in prehod s skupnim zneskom pomoči v višini približno 9 milijard EUR. Cilj teh nacionalnih shem je, da bi se v skladu z industrijskim načrtom v okviru zelenega dogovora pospešile naložbe v sektorje, ki so strateškega pomena za prehod na podnebno nevtrarno gospodarstvo (vključno z baterijami, sončnimi paneli, vetrnimi turbinami, toplotnimi črpalkami, elektrolizatorji ter opremo za zajemanje in shranjevanje ogljika) v Španiji (2,5 milijarde EUR)¹⁰⁵, na Madžarskem (2,4 milijarde EUR)¹⁰⁶, v Nemčiji (3 milijarde EUR)¹⁰⁷, na Slovaškem (1 milijarda EUR)¹⁰⁸, v Italiji (100 milijonov EUR)¹⁰⁹, Avstriji (60 milijonov EUR)¹¹⁰ in Belgiji (50 milijonov EUR)¹¹¹.

4.3 Politika varstva konkurence je prispevala h gospodarstvu za ljudi

Prispevek politike varstva konkurence EU k inovacijam in pravičnosti pri plačilih

Komisija je leta 2023 še naprej spremljala uporabo uredbe o medbančnih provizijah¹¹². Decembra 2023 je bila dokončana študija o novem razvoju na trgih kartičnih plačil, povezanih predvsem z uporabo uredbe o medbančnih provizijah. Poleg tega je Komisija junija 2023 objavila

¹⁰⁴ Zadeva SA.104904 – Španija – ArcelorMittal Spain (Gijón); zadeva SA.105006 – Poljska – Pomoč v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost za LOTOS Green H2 Sp. z o.o., zadeva SA.104897 – Belgija – Projekt ArcelorMittal (Ghent); zadeva SA.104903 – Francija – ArcelorMittal France, zadeva SA.105244 – Nemčija – Pomoč za ThyssenKrupp za projekt tkH2Steel; zadeva SA.104686 – Češka – Začasni okvir za krizne razmere in prehod: Sklad za modernizacijo – program ENERG ETS.

¹⁰⁵ Zadeva SA.107094 – Španija – Mehanizem za okrevanje in odpornost – Začasni okvir za krizne razmere in prehod – Celostno ukrepanje za industrijsko vrednostno verigo – baterije; zadeva SA.108653 – Španija – Mehanizem za okrevanje in odpornost – Začasni okvir za krizne razmere in prehod – Shema za projekte opreme, potrebne za prehod na podnebno nevtrarno gospodarstvo.

¹⁰⁶ Zadeva SA.107689 – Madžarska – Začasni okvir za krizne razmere in prehod – Shema za pospešene naložbe v sektorje, ki so strateškega pomena za prehod na podnebno nevtrarno gospodarstvo.

¹⁰⁷ Zadeva SA.108068 – Nemčija – Začasni okvir za krizne razmere in prehod – Pomoč za podporo prehodu na podnebno nevtrarno gospodarstvo.

¹⁰⁸ Zadeva SA.109989 – Slovaška – Začasni okvir za krizne razmere in prehod – Shema državne pomoči za zagotavljanje izredne pomoči za naložbe v sektorjih, ki so strateškega pomena za prehod na podnebno nevtrarno gospodarstvo.

¹⁰⁹ Zadeva SA.108953 – Italija – Začasni okvir za krizne razmere in prehod – Mehanizem za okrevanje in odpornost – Shema pomoči za naložbe za proizvodnjo elektrolizatorjev.

¹¹⁰ Zadeva SA.109170 – Avstrija – Začasni okvir za krizne razmere in prehod – Shema pospešenih naložb v sektorje, ki so strateškega pomena za prehod na podnebno nevtrarno gospodarstvo.

¹¹¹ Zadeva SA.109169, Belgija – Mehanizem za okrevanje in odpornost – Začasni okvir za krizne razmere in prehod: Razogljičenje valonskih podjetij – krepitev naložb v vrednostne verige, povezane z energetskim prehodom.

¹¹² Uredba (EU) 2015/751 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2015 o medbančnih provizijah za kartične plačilne transakcije (UL L 123, 19.5.2015, str. 1).

odprti razpisni postopek za študijo o konkurenci na področju spletnih plačilnih storitev.

GD za konkurenco je prav tako prispeval k delu Komisije v zvezi z regulativnimi pobudami, ki so del „gospodarstva za ljudi“, in jih uskladi z načeli politike konkurence. To delo je vključevalo predloge Komisije o digitalnem euru, dostopu do finančnih podatkov (odprte finance) in plačilih (odprto bančništvo: pregled druge direktive o plačilnih storitvah).

Izvrševanje protimonopolnih pravil v sektorjih finančnih storitev in zavarovalništva

Komisija je leta 2023 nadaljevala preiskavo ravnanja družbe Apple v zvezi z mobilnimi plačilnimi storitvami. Komisija je v svojih ugotovitvah o možnih kršitvah, izdanih leta 2022¹¹³, začasno ugotovila, da je družba Apple omejevala konkurenco z zlorabo prevladujočega položaja na trgu mobilnih denarnic na napravah iOS, tako da je omejevala dostop do funkcionalnosti komunikacije kratkega dosega (NFC) na iPhonih za plačila v trgovinah, s čimer je bil zagotovljen dostop do storitve Apple Pay.

Komisija je novembra 2023 članom kartela naložila globo v zvezi s trgovanjem z nekaterimi obveznicami, denominiranimi v eurih¹¹⁴.

Komisija je pri storitvah turističnega zdravstvenega zavarovanja preiskala domnevno kršitev konkurenčnega prava s strani Češke. Zakonodaja, ki jo je sprejela Češka in ki javni družbi podeljuje izključno pravico do delovanja na češkem trgu storitev turističnega zdravstvenega zavarovanja za tujce, bi lahko pomenila kršitev člena 102 PDEU v povezavi s členom 106 PDEU. Država je z dodelitvijo izključne pravice izključila konkurenčne ponudnike zavarovanj. Preiskava GD za konkurenco je bila tesno usklajena z vzporedno preiskavo GD za finančno stabilnost, finančne storitve in unijo kapitalskih trgov (GD FISMA). Komisija je julija 2023 Češki poslala uradni opomin, v katerem je ugotovila, da češko pravo krši člen 56 PDEU in direktivo Solventnost II¹¹⁵. Češka je po posredovanju Komisije spremenila zakonodajo in odpravila izključno pravico javnega podjetja.

Na področju avtomobilskega zavarovanja je Komisija po sprejetju svojega sklepa leta 2022 o pogojih dostopa do sistema za souporabo podatkov, ki ga upravlja družba Insurance Ireland, še naprej spremljala, ali družba Insurance Ireland izpolnjuje zavezujoče zaveze, ki jih je sprejela¹¹⁶. Zaradi zavez je bil novim podjetjem odobren dostop do družbe Insurance Ireland in do sistema za souporabo podatkov. Zaveze se še naprej uporabljajo do leta 2032.

Izvrševanje pravil o združitvah v sektorju finančnih storitev

Komisija je leta 2023 pregledala združitve na različnih trgih finančnih storitev, vključno z bančnimi, zavarovalniškimi, plačilnimi in drugimi specializiranimi finančnimi storitvami.

¹¹³ Zadeva AT.40452 – Mobilna plačila, glej: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/ip_22_2764.

¹¹⁴ Zadeva AT.40512 – Obveznice, denominirane v eurih (EDB).

¹¹⁵ Direktiva 2009/138/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II) (prenovitev) (UL L 335, 17.12.2009, str. 1).

¹¹⁶ Zadeva AT.40511 – Insurance Ireland – Zbirka podatkov o zavarovalnih zahtevkih in pogoji dostopa.

Evropska komisija je 25. maja 2023 brezpogojno odobrila združitev bank Credit Suisse in UBS¹¹⁷. Ugotovila je, da se zaradi združitve ne bi bistveno zmanjšala konkurenca na trgih, na katerih se znotraj EU prekrivajo dejavnosti strank. Zaradi finančnih težav banke Credit Suisse se je Komisija odločila, da družbama, ki se združujeta, odobri odstopanje od obveznosti mirovanja, in je banki UBS dovolila izvedbo nekaterih ukrepov, vključno z zaključkom transakcije.

Komisija je v letu 2023 še naprej spremljala združitve v sektorju finančnih storitev, da bi opredelila transakcije, pri katerih bi lahko bila upravičena napotitev na Komisijo v skladu s členom 22 Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 (v nadaljnjem besedilu: uredba EU o združitvah)¹¹⁸. Komisija je avgusta 2023 sprejela zahteve treh držav članic in ene države Efte za oceno predlaganega prevzema dejavnosti trgovanja z električno energijo in kliringa družbe Nasdaq v Evropi s strani družbe European Energy Exchange AG. Komisija je menila, da predlagana združitev izpolnjuje merila za napotitev v skladu s členom 22 uredbe EU o združitvah. Transakcija je zlasti združila edina ponudnika storitev, ki omogočajo trgovanje na borzi in poznejši kliring nordijskih pogodb o električni energiji. Preiskava Komisije poteka¹¹⁹.

Izvrševanje pravil o državni pomoči v sektorju finančnih storitev

Komisija je novembra 2023 odobrila spremembo podpornih ukrepov, odobrenih leta 2022, za podporo pri reševanju banke Getin Noble Bank, ene od desetih največjih poljskih bank. S spremenjenim podpornim ukrepom je bila omogočena prodaja premostitvene banke, ustanovljene v postopku reševanja. Cilj ukrepa je bil tudi čim bolj povečati vrednost izterjanih sredstev poljskega sklada za reševanje z izločitvijo portfelja oslabljenih sredstev iz banke¹²⁰.

Poleg tega je Komisija podaljšala nekatere obstoječe sheme, s katerimi lahko države članice subvencionirajo prestrukturiranje ali izstop bank v težavah s trga v skladu s predpisi. Za Poljsko je Komisija odobrila podaljšanje sheme za likvidacijo kreditnih zadrug (ki se uporablja od februarja 2014)¹²¹ in sheme za reševanje zadružnih in malih komercialnih bank (ki se uporablja od decembra 2016)¹²². Za Irsko je Komisija odobrila dve podaljšanci sheme za prestrukturiranje kreditnih zadrug (ki se uporablja od oktobra 2014)¹²³ in podaljšanje sheme za likvidacijo kreditnih

¹¹⁷ Zadeva M.11111 – UBS/Credit Suisse.

¹¹⁸ Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba ES o združitvah) (UL L 24, 29.1.2004, str. 1).

¹¹⁹ Zadeva M.11241 – EEX/NASDAQ POWER.

¹²⁰ Zadeva SA.109418 – Poljska – Sprememba pomoči za likvidacijo za banko Getin Noble S.A. v postopku reševanja (SA.100687).

¹²¹ Zadeva SA.108852 – Poljska – Trinajsto podaljšanje sheme za likvidacijo kreditnih zadrug v skladu s predpisi.

¹²² Zadeva SA.108989 – Poljska – Osmo podaljšanje sheme za reševanje zadružnih bank in malih komercialnih bank ter sprememba ponujenih zvez.

¹²³ Zadeva SA.106983 – Irsko – Sedemnajsto podaljšanje sheme za prestrukturiranje in stabilizacijo za sektor kreditnih zadrug; Zadeva SA.109639 – Irsko – Osemnajsto podaljšanje sheme za prestrukturiranje in stabilizacijo za sektor kreditnih zadrug.

zadruge v skladu s predpisi (ki se uporablja od decembra 2011)¹²⁴. Za Dansko je Komisija odobrila drugo ponovno uvedbo likvidacijske sheme za male banke¹²⁵.

Komisija je novembra 2023 odobrila ponovno uvedbo programa Hercules, sheme za zaščito sredstev v Grčiji¹²⁶. Ponovno uvedena shema bo veljala do konca leta 2024 in bo bankam pomagala pri listinjenju in prenosu nedonosnih posojil iz njihovih bilanc stanja.

Komisija je 21. septembra 2023 sprejela nov sklep o preteklih ukrepih FITD (italijanski sistem jamstva za vloge) v podporo banki Banca Tercas¹²⁷. Ta novi sklep je bil sprejet, potem ko je Sodišče razveljavilo¹²⁸ sklep Komisije iz leta 2015¹²⁹. Komisija je v svojem novem sklepu ugotovila, da podpore, ki jo je FITD dodelil banki Banca Tercas, ni mogoče pripisati Italiji in zato ni pomenila nezakonite državne pomoči.

Državna pomoč na področju zavarovanja

Komisija je februarja 2023 odobrila francoski državni sklad v vrednosti 1,5 milijarde EUR, ki je bil vzpostavljen za zaščito potnikov v primeru plačilne nesposobnosti organizatorjev potovanj¹³⁰. Sklad bo zagotovil ustrezno zaščito potrošnikov kljub nezadostnemu zavarovalnemu kritju, ki ga včasih ponujajo zasebni ponudniki zavarovanj, zaradi hudih posledic pandemije COVID-19 za turistični sektor.

Državna pomoč v državnih poroštvih

Komisija je leta 2023 sprejela dva sklepa v zvezi s Slovaško¹³¹ in Dansko¹³² v skladu z obvestilom o poroštvih¹³³. Komisija je v sklepih odobrila metodologije za določitev poroštenih premij, skladnih s trgom. Te premije se uporabljajo kot referenca pri izračunu elementa državne pomoči, vključenega v državna poroštva.

¹²⁴ Zadeva SA.107306 – Irska – Devetnajsto podaljšanje sheme za reševanje kreditnih zadrug za obdobje 2023–2024.

¹²⁵ Zadeva SA.106526 – Danska – Podaljšanje druge ponovne uvedbe likvidacijske sheme za male banke.

¹²⁶ Zadeva SA.109365 – Grčija – Ponovna uvedba sheme Hercules.

¹²⁷ Zadeva SA.39451 – Italija – Banca Tercas.

¹²⁸ Sodba Sodišča z dne 2. marca 2021 v zadevi Evropska komisija/Italijanska republika in drugi, C-425/19 P, EU:C:2021:154.

¹²⁹ Zadeva SA.39451 – Italija – Banca Tercas.

¹³⁰ SA 104022 Francija – Državni jamstveni sklad za organizatorje potovanj.

¹³¹ Zadeva SA.109147 – Slovaška – Izračun elementov pomoči pri zagotavljanju jamstev MSP.

¹³² Zadeva SA.109413 – Danska – Podaljšanje in sprememba metode izračunavanja za dansko jamstveno shemo (SA.60070).

¹³³ Obvestilo Komisije o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe ES za državno pomoč v obliki poroštev (UL C 155, 20.6.2008, str. 10).

5. Začetek delovanja novih dopolnilnih orodij enotnega trga

5.1 Akt o digitalnih trgih

Akt o digitalnih trgih¹³⁴ je zakonodaja o notranjem trgu, ki usklajuje obveznosti tako imenovanih vratarjev po vsej EU. V celoti se je začel uporabljati maja 2023. Cilj akta o digitalnih trgih je povečati tekmovalnost digitalnega sektorja in odpraviti nepošteno prakse podjetij, ki delujejo kot „vratarji“ v gospodarstvu spletnih platform. Vrtarar bi lahko deloval kot *de facto* zasebni oblikovalec pravil, ki deluje kot vstopna točka med poslovnimi in končnimi uporabniki, kar bi mu omogočalo nepošteno ravnanje in spodbijanje tekmovalnosti trga.

Kadar spletna digitalna platforma izpolnjuje pragove in merila iz akta o digitalnih trgih, jo je treba prigrasiti Komisiji za imenovanje za vratarja¹³⁵. Podjetja, ki so uradno imenovana za vratarje, morajo izpolnjevati sklop obveznosti iz Uredbe¹³⁶. Komisija je aprila 2023 sprejela izvedbena pravila, ki določajo, kako se bodo izvajali nekateri postopki na podlagi akta o digitalnih trgih¹³⁷.

Komisija je septembra 2023 za vratarje imenovala šest podjetij: Alphabet¹³⁸, Amazon¹³⁹, Apple¹⁴⁰, ByteDance¹⁴¹, Meta¹⁴² in Microsoft¹⁴³. Skupaj je bilo imenovanih 22 jedrnih platformnih storitev, ki

¹³⁴ Uredba (EU) 2022/1925 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2022 o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju in spremembi direktiv (EU) 2019/1937 in (EU) 2020/1828 (akt o digitalnih trgih) (UL L 265, 12.10.2022, str. 1).

¹³⁵ V skladu z aktom o digitalnih trgih se za spletno digitalno platformo šteje, da pomembno vpliva na enotni trg, če so izpolnjena naslednja kumulativna merila: (1) domnevni vratar mora ustvariti promet na ravni EU v višini vsaj 7,5 milijarde EUR; imeti mora povprečno tržno kapitalizacijo, ki presega 75 milijard EUR, in zagotavljati enake jedrne platformne storitve v vsaj treh državah članicah; (2) domnevni vratar upravlja platformno storitev, ki deluje kot vstopna točka za poslovne uporabnike in ki doseže končne uporabnike z vsaj 45 milijoni mesečnih aktivnih končnih uporabnikov in najmanj 10 000 letno aktivnih poslovnih uporabnikov; (3) domnevni vratar mora imeti utrjen in trajni tržni položaj v zadnjih treh poslovnih letih.

¹³⁶ Na primer, podjetja, imenovana za vratarje na podlagi akta o digitalnih trgih, morajo tretjim osebam v nekaterih posebnih okoliščinah omogočiti interoperabilnost z lastnimi storitvami vratarja; svojim poslovnim uporabnikom omogočiti dostop do podatkov, ki jih ustvarijo pri upravljanju platforme; oglaševalcem na platformah zagotavljati orodja in informacije, potrebne za preverjanje oglasov, ki jih gosti vratar; poslovnim uporabnikom omogočiti, da promovirajo svoje ponudbe in sklepajo pogodbe s svojimi strankami zunaj platforme vratarja. Imenovani vratarji na primer svojih proizvodov in storitev pri razvrstitvi ne smejo obravnavati ugodneje kot podobne proizvode in storitve ali proizvode, ki jih ponujajo tretje osebe; potrošnikom ne morejo več preprečevati povezovanja s podjetji zunaj svojih platform; uporabnikom ne morejo preprečiti, da bi odstranili predhodno nameščeno programsko opremo ali aplikacijo, ali slediti končnim uporabnikom zunaj jedrne platformne storitve za namene ciljanega oglaševanja brez privolitve.

¹³⁷ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2023/814 z dne 14. aprila 2023 o podrobnih ureditvah za izvajanje nekaterih postopkov Komisije na podlagi Uredbe (EU) 2022/1925 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 102, 17.4.2023, str. 6).

¹³⁸ Zadeva DMA.100011 – Alphabet – OIS Verticals; Zadeva DMA.100002 – Alphabet – OIS AppStores; Zadeva DMA.100004 – Alphabet – Spletni iskalniki; Zadeva DMA.100005 – Alphabet – Izmenjava videov; Zadeva DMA.100006 – Alphabet – Medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke; Zadeva DMA.100009 – Alphabet – Operacijski sistemi; Zadeva DMA.100008 – Alphabet – Spletni brskalniki; Zadeva DMA.100010 – Alphabet – Storitve spletnega oglaševanja.

¹³⁹ Zadeva DMA.100018 – Amazon – Spletna posredniške storitve – tržnice; Zadeva DMA.100016 – Amazon – Storitve spletnega oglaševanja.

jih zagotavljajo ti vratarji¹⁴⁴. Za tri jedrne platformne storitve (Gmail, Outlook.com in brskalnik Samsung Internet) je Komisija sklenila, da so družbe Alphabet, Microsoft in Samsung, čeprav dosegaajo kvantitativne mejne vrednosti iz akta o digitalnih trgih, da bi se lahko štejele za vratarje, predložile dovolj utemeljene argumente, ki kažejo, da se te storitve ne štejejo za vstopne točke za njihove jedrne platformne storitve.

Hkrati s temi imenovanji je Komisija septembra 2023 začela štiri preiskave trga, da bi nadalje ocenila stališča družb Microsoft in Apple, ki sta trdili, da se nekatere njune jedrne platformne storitve kljub doseganju pragov ne štejejo za vstopne točke. Za Microsoft so te platforme Bing, Edge in Microsoft Advertising, za Apple pa iMessage. Namen teh preiskav je ugotoviti, ali bi bilo treba družbi Microsoft in Apple imenovati za vratarja v zvezi z zadevnimi storitvami. Namen teh preiskav je ugotoviti, ali bi bilo treba zadevne storitve imenovati za vratarje. Preiskave bi bilo treba zaključiti do februarja 2024. Poleg tega je Komisija začela preiskavo trga, da bi nadalje ocenila, ali bi bilo treba družbo Apple imenovati za vratarja v zvezi z njenim operacijskim sistemom iPadOS, čeprav pragovi niso bili doseženi. To preiskavo bi bilo treba zaključiti do septembra 2024.

Po imenovanju morajo vratarji do marca 2024 izpolniti celoten seznam obveznosti in prepovedi v skladu z aktom o digitalnih trgih. Vendar so se nekatere obveznosti začele uporabljati od trenutka imenovanja, na primer obveznost obveščanja Komisije o nameravanih prevzemih. Vratarji morajo do marca 2024 predložiti podrobna poročila o skladnosti, v katerih je opisano, kako izpolnjujejo obveznosti iz akta o digitalnih trgih. Komisija lahko v primeru neizpolnjevanja obveznosti naloži globe v višini do 10 % prometa podjetja na svetovni ravni. Poleg tega se lahko v primeru sistematične neskladnosti takim podjetjem naložijo višje globe in sorazmerni ravnalni ali strukturni popravni ukrepi.

Novembra 2023 so trije vratarji izpodbijali svoje imenovanje na podlagi akta o digitalnih trgih. Družba ByteDance je pri Splošnem sodišču vložila pritožbo zoper sklep Komisije o imenovanju za vratarja v zvezi z njeno spletno storitvijo družbenega mreženja TikTok¹⁴⁵. Družba trdi, da platforma TikTok ne deluje kot vstopna točka, temveč je bolj izzivalec v digitalnem prostoru. Družba ByteDance je decembra 2023 pri Splošnem sodišču vložila tudi predlog za izdajo začasnih odredb. Družba Apple je vložila pritožbo pri Splošnem sodišču, v kateri je trdila, da je Komisija ne bi smela imenovati za vratarja v zvezi z njeno spletno posredniško storitvijo App Store¹⁴⁶. Družba Apple se je

¹⁴⁰ Zadeva DMA.100013 – Apple – Spletne posredniške storitve – trgovine z aplikacijami; Zadeva DMA.100025 – Apple – Operacijski sistemi; Zadeva DMA.100027 – Apple – Spletni brskalniki.

¹⁴¹ Zadeva DMA.100040 – ByteDance – Spletne storitve družbenega omrežja.

¹⁴² Zadeva DMA.100020 – Meta – Spletne storitve družbenega omrežja; Zadeva DMA.100024 – Meta – Medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke; Zadeva DMA.100035 – Meta – Storitve spletnega oglaševanja; Zadeva DMA.100044 – Meta – Spletne posredniške storitve – tržnica.

¹⁴³ Zadeva DMA.100017 – Microsoft – Spletne storitve družbenega omrežja; Zadeva DMA.100023 – Microsoft – Medosebne komunikacijske storitve, neodvisne od številke; Zadeva DMA.100026 – Microsoft – Operacijski sistemi.

¹⁴⁴ Nezaupne različice sklepov Komisije so objavljene na strani Komisije o aktu o digitalnih trgih, glej: <https://digital-markets-act-cases.ec.europa.eu/gatekeepers>.

¹⁴⁵ Zadeva T-1077/23 – ByteDance/Komisija.

¹⁴⁶ Zadeva T-1080/23 – Apple/Komisija – Imenovanje za vratarja in pojasnilo v zvezi s storitvijo iMessage.

pritožila tudi zoper sklep Komisije, da začne preiskavo trga v zvezi z njeno storitvijo iMessage¹⁴⁷. Nazadnje, družba Meta je pri Splošnem sodišču vložila pritožbo za pojasnila v zvezi z imenovanjem v povezavi s storitvama Messenger in Marketplace¹⁴⁸.

Komisija (pod vodstvom GD za konkurenco ter GD za komunikacijska omrežja, vsebino in tehnologijo) je osrednji izvršilni organ akta o digitalnih trgih, vendar tesno sodeluje z nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco, v okviru Evropske mreže za konkurenco v skladu s členoma 37 in 38 akta o digitalnih trgih. Pravila akta o digitalnih trgih ne posegajo v izvrševanje pravil EU o konkurenci in nacionalnih pravil o konkurenci za enostransko ravnanje.

5.2 Uredba o tujih subvencijah

Z uredbo o tujih subvencijah, ki izkrivljajo notranji trg¹⁴⁹, se odpravlja regulativna vrzel, saj omogoča, da se obravnavajo tuje subvencije, ki izkrivljajo konkurenco na enotnem trgu. Pred začetkom veljavnosti uredbe o tujih subvencijah so za državno pomoč, ki jo dodeljujejo države članice EU, veljala pravila EU o državni pomoči, nasprotno pa se subvencije, ki jih države zunaj EU dodeljujejo posameznim podjetjem, dejavnim na enotnem trgu EU, niso preverjale. Uredba o tujih subvencijah je začela veljati januarja 2023, uporabljati se je začela julija 2023, obveznost priglasitve¹⁵⁰ pa se izvaja od oktobra 2023. Komisija je julija 2023 sprejela izvedbeno uredbo o uredbi o tujih subvencijah¹⁵¹. Komisija lahko zdaj preišče in po potrebi odpravi izkrivljajoče učinke tuje državne podpore. To vključuje pooblastilo za začetek preiskav na lastno pobudo, če obstajajo znaki, da tuja subvencija izkrivlja enotni trg EU.

Priglašene združitve ni mogoče dokončati in preiskovanemu ponudniku ni mogoče oddati javnega naročila, dokler Komisija preiskave ne konča. Če se ta obveznost ne spoštuje, lahko Komisija naloži globe v višini do 10 % letnega prometa podjetja. Komisija lahko tudi prepove dokončanje subvencionirane združitve ali oddajo javnega naročila subvencioniranemu ponudniku.

Potem ko se je uredba o tujih subvencijah začela uporabljati julija 2023, je Komisija prejela stališča podjetij v zvezi z njeno uporabo. GD za konkurenco je od začetka obveznosti priglasitve

¹⁴⁷ Zadeva T-1079/23 – Apple/Komisija – Preiskava trga v zvezi s storitvijo iMessage.

¹⁴⁸ Zadeva T-1078/23 – Meta Platforms/Komisija.

¹⁴⁹ Uredba (EU) 2022/2560 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o tujih subvencijah, ki izkrivljajo notranji trg (UL L 330, 23.12.2022, str. 1).

¹⁵⁰ V skladu z uredbo o tujih subvencijah je treba koncentracije priglasiti, kadar ima prevzeto podjetje, ena od strank, ki se združujejo, ali skupno podjetje sedež v EU in ustvari promet v EU v višini vsaj 500 milijonov EUR ter če so stranke v transakciji v zadnjih treh letih skupaj prejele tuje finančne prispevke v višini vsaj 50 milijonov EUR. Postopke javnega naročanja je treba priglasiti Komisiji, kadar ocenjena vrednost naročila znaša vsaj 250 milijonov EUR, zadevna ponudba pa vključuje skupne tuje finančne prispevke v višini vsaj 4 milijonov EUR na tretjo državo v zadnjih treh letih.

¹⁵¹ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2023/1441 z dne 10. julija 2023 o podrobnih ureditvah za izvajanje postopkov Komisije na podlagi Uredbe (EU) 2022/2560 Evropskega parlamenta in Sveta o tujih subvencijah, ki izkrivljajo notranji trg (UL L 177, 12.7.2023, str. 1). Izvedbena uredba zajema postopkovne vidike in vsebuje obrazce za priglasitev transakcij združitve, ki vključujejo tuje finančne prispevke, in tujih finančnih prispevkov v postopkih javnega naročanja.

12. oktobra 2023 začel razprave pred prigrasitvijo v 41 primerih in prejel 11 prigrasitev združitev v skladu z uredbo o tujih subvencijah¹⁵².

Vir: Evropska komisija.

¹⁵² Za izvrševanje uredbe o tujih subvencijah pri tujih finančnih prispevkih za postopke javnega naročanja glej: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/foreign-subsidies-regulation_en.

6. Vpliv politike državne pomoči na celovitost enotnega trga in svetovno konkurenčnost EU

- Evropski model temelji na močnem socialnem tržnem gospodarstvu, ki zagotavlja vključujočo gospodarsko blaginjo na podlagi trajnostne rasti, lojalne konkurence, odprte trgovine in gospodarske varnosti. Enotni trg je v središču konkurenčnosti EU, Komisija pa je zavezana zagotavljanju enakih konkurenčnih pogojev na enotnem trgu in po svetu.
- Na podlagi tega so bila pravila o državni pomoči v tem mandatu poglobljeno pregledana, da bi zagotovili, da bodo primerna za zeleni in digitalni prehod ter da bodo prispevala h konkurenčnemu in odpornemu gospodarstvu EU. Pravila so bila posodobljena, kjer je bilo ustrezno, in so učinkovito orodje, ki državam članicam omogoča, da obravnavajo potrebe po javnih naložbah za ključne prednostne naloge, kot so varstvo okolja in razogljičenje, regionalna kohezija in prodorne inovacije, ter za proizvodno zmogljivost v strateških sektorjih, zlasti za prehod na podnebno nevtravno gospodarstvo. Najnovejši razpoložljivi podatki kažejo, da so države članice v letu 2022 izplačale 112 milijard EUR (nekrizne) državne pomoči, kar ustreza 0,7 % BDP EU.
- Zaradi kriz brez primere, ki sta jih povzročili pandemija COVID-19 in ruska invazija na Ukrajino, je morala Komisija v celoti izkoristiti prožnost nabora orodij za državno pomoč, zlasti s ciljno usmerjenimi in začasnimi pravili, da bi državam članicam omogočila, da omejijo vpliv kriz na gospodarstvo EU, hkrati pa je uvedla zaščitne ukrepe za zaščito enotnega trga.
- Podatki in analiza dejanskega izvajanja začasnega okvira za ukrepe državne pomoči ob izbruhu COVID-19 (ki je v celoti odpravljen) so pokazali, da je bila državna pomoč, ki jo je dodelila posamezna država članica, znatno nižja od odobrenih zneskov (približno 30 %) in je bila v veliki meri sorazmerna gospodarski škodi, ki jo je država članica utrpela med krizo v smislu izgube BDP.
- Najnovejši razpoložljivi podatki kažejo, da so države članice za omejitev gospodarskih posledic ruske invazije na Ukrajino v letu 2022 in prvi polovici leta 2023 dodelile 141 milijard EUR krizne pomoči, kar ustreza 0,6 % BDP EU v navedenem obdobju. Trenutno razpoložljivi podatki kažejo, da so države članice dodelile manj kot 20 % odobrenih zneskov. Med državami članicami obstajajo razlike v porabi, ki deloma verjetno odražajo različne fiskalne zmogljivosti, delno pa jih je mogoče pojasniti tudi z razlikami v vplivu energetske krize in velikosti gospodarstev.
- Nazadnje, točka 86 začasnega okvira za krizne razmere (in prehod) je koristen dodatek k naboru orodij za pospešitev prehoda na podnebno nevtravno gospodarstvo in za obravnavanje tveganj, da bi se nove naložbe v sektorje, ki so strateškega pomena za prehod na podnebno nevtravno gospodarstvo, zaradi subvencij preusmerile zunaj EU v korist tretjih držav. Ta določba omogoča individualno pomoč do zneska subvencije, ki bi jo upravičenec lahko prejel za enakovredno naložbo v jurisdikciji tretje države zunaj EGP, ali do zneska, potrebnega za spodbujanje podjetja, da za naložbo izbere lokacijo v EGP (t. i. vrzel v financiranju), pri čemer se upošteva najnižji znesek.
- Komisija si stalno prizadeva zagotoviti, da bi pravila o državni pomoči še naprej ustrezala svojemu namenu, in spremljati izvajanje ukrepov pomoči, da bi omogočila dobro ciljno usmerjeno javno podporo za prednostne naloge EU in dolgoročno konkurenčnost ter začasne

PDEU na splošno prepoveduje državno pomoč držav članic, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco, da se zaščitita pravičnost in pravilno delovanje enotnega trga. Nadzor nad državno pomočjo zagotavlja, da konkurenca med podjetji temelji na uspešnosti in ne na višini državne podpore, s čimer se prepreči tekmovanje za subvencije in dajanje prednosti podjetjem iz držav članic z večjimi finančnimi sredstvi. Hkrati pa je lahko v nekaterih okoliščinah za dobro delujoče in pravično gospodarstvo potrebno poseganje države. Zato PDEU dopušča dovolj možnosti za državno pomoč, da se podprejo cilji politike, če je takšna pomoč potrebna, sorazmerna in primerna za doseganje teh ciljev brez neupravičenega izkrivljanja konkurence na enotnem trgu. Z nadzorom nad državno pomočjo, ki zagotavlja osredotočenost na zakonito in učinkovito pomoč ter izogibanje prekomernim nadomestilom, se povečuje tudi izkoristek omejenih javnih sredstev.

Evropski svet je oktobra 2023 Komisijo ponovno pozval, naj Svetu poroča o vplivu sedanje politike državne pomoči na celovitost enotnega trga in svetovno konkurenčnost EU. Pri ocenjevanju učinka politike državne pomoči je bistveno, da se upošteva dvojni izziv, s katerim se sooča, in sicer z notranjega in zunanjega vidika. Nadzor nad državno pomočjo mora izpolniti svoj mandat, tj. da se prepreči neupravičeno izkrivljanje konkurence na enotnem trgu, hkrati pa mora gospodarstvu EU omogočiti, da v sedanjih zahtevnih geopolitičnih razmerah ohrani vodilno vlogo na področju inovacij in vodi dvojni prehod.

Komisija redno in stalno zbira podatke o izvajanju ukrepov državne pomoči v državah članicah, da bi spremljala njihov učinek:

- prvič, Komisija pripravi letni „**statistični pregled državnih pomoči**“ na podlagi podatkov, ki jih predložijo države članice¹⁵³ o svojih izdatkih (tj. izplačanih zneskih) v okviru odobrenih ukrepov pomoči, vključno s količinsko opredelitvijo elementa pomoči izdatkov, tj. prednosti, dodeljene s pomočjo¹⁵⁴. Najnovejši podatki zajemajo leto 2022;
- drugič, glede na znatne zneske pomoči, izplačane v nedavnih krizah, tj. v okviru pandemije COVID-19 in v odziv na rusko agresijo proti Ukrajini, je Komisija izjemoma začela izvajati **redne raziskave za zbiranje pravočasnih informacij o dejansko dodeljeni pomoči** (tj. zneski, do katerih so bila podjetja po zakonu upravičena, izplačila pa so lahko bila izvedena v daljšem časovnem obdobju) s strani držav članic v okviru odobrenih kriznih ukrepov. Najnovejša raziskava zajema obdobje od leta 2022 in do konca junija 2023. Države članice morajo v okviru letnega poročanja zagotoviti tudi količinsko opredelitev elementov

¹⁵³ Informacije temeljijo na letnem poročanju držav članic v skladu s členom 6(1) Uredbe Komisije (ES) št. 794/2004. Točnost podatkov ostaja v pristojnosti držav članic.

¹⁵⁴ Element pomoči je odvisen od oblike pomoči. Pri nepovratnih sredstvih prednost, prenesena na upravičenca, običajno ustreza proračunski porabi. Pri drugih instrumentih pomoči se lahko prednost za upravičenca in stroški za državo razlikujejo. V primeru jamstev se na primer upravičenec izogne tveganju, povezanemu z jamstvom, saj ga nosi država. Tovrstni državni prevzem tveganja se navadno plača z ustrezno premijo. Če se država v celoti ali delno odpove taki premiji, je to element pomoči.

pomoči, v odziv na te raziskave, povezane s kriznimi ukrepi, pa morajo poročati o nominalnih zneskih dodeljene pomoči, da se poenostavi zbiranje podatkov in zmanjša upravno breme.

6.1 Celotna slika izplačil državne pomoči v okviru krizne in nekrizne pomoči v letu 2022

Glede na najnovejša letna poročila držav članic je leta 2022 27 držav članic izplačalo 227,98 milijarde EUR, kar ustreza 1,43 % njihovega BDP za leto 2022, za državno pomoč za nekrizne in krizne ukrepe (slednji so večinoma temeljili na začasnem okviru za krizne ukrepe v odziv na rusko agresijo proti Ukrajini).

Skupni odhodki so se v primerjavi s prejšnjim letom znatno zmanjšali (zmanjšanje za približno 35 % ob prilagoditvi inflaciji). Prvič, zmanjšanje je bilo predvsem posledica zmanjšanja skupnih odhodkov za ukrepe v zvezi s COVID-19 zaradi postopne odprave začasnega okvira za ukrepe državne pomoči ob izbruhu COVID-19 do konca junija 2022. Zmanjšanje ukrepov v zvezi s COVID-19 je znašalo 76,66 milijarde EUR (približno –60 % v primerjavi s prejšnjim letom, ob prilagoditvi inflaciji), kar zajema 0,48 % BDP EU-27. Drugič, znatno se je zmanjšala tudi pomoč za nekrizne cilje, in sicer za približno 28 %, tj. s približno 155,55 milijarde EUR (v stalnih cenah) leta 2021 na 112 milijard EUR leta 2022 (glej v nadaljevanju).

Preglednica 1: Skupni odhodki za državno pomoč, elementi pomoči v odstotkih BDP, razčlenitev na državno pomoč, povezano s COVID-19, državno pomoč, povezano z začasnim okvirom za krizne ukrepe, in ukrepe nekrizne državne pomoči

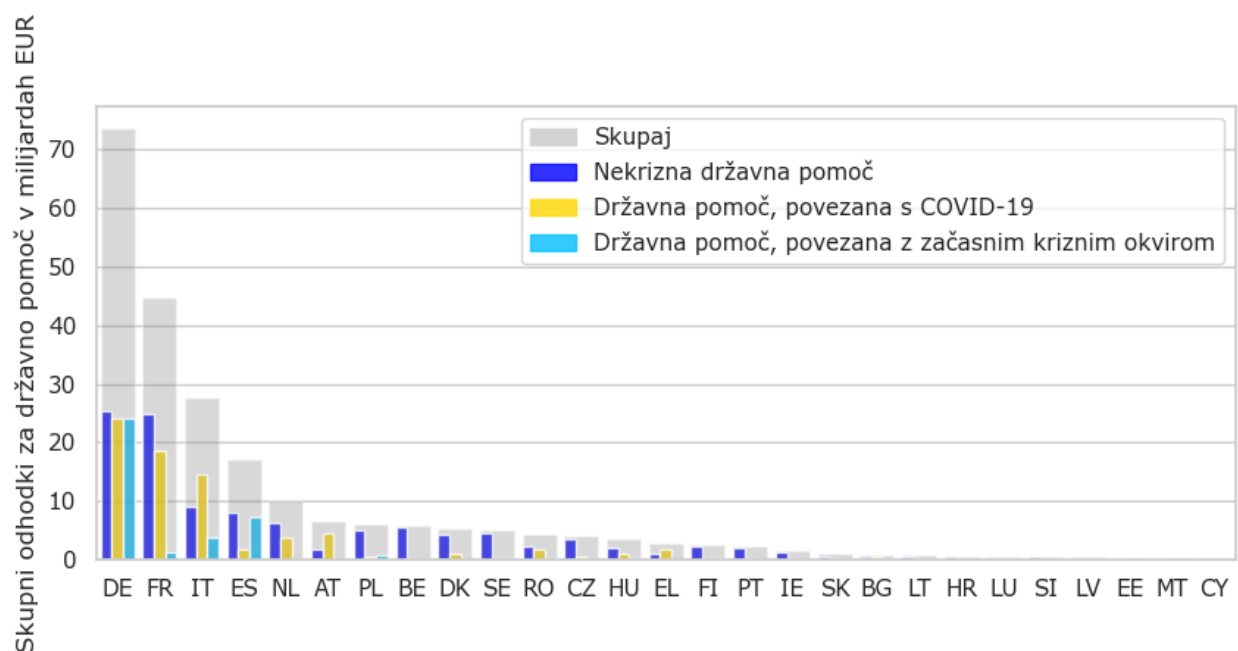
V relativnem smislu je porazdelitev odhodkov za (krizno in nekrizno) državno pomoč na ravni držav članic kot delež nacionalnega BDP precej razpršena po državah članicah, čeprav se je v primerjavi z letom 2021 znatno zmanjšala. Države članice, ki so porabile največ, so porabile približno 1,8–2,1 % svojega nacionalnega BDP (Madžarska in Nemčija), države članice, ki so porabile najmanj, pa so porabile približno 0,3 %–0,6 % svojega nacionalnega BDP (Irska, Ciper in Luksemburg).

Na splošno je iz teh podatkov razvidno, da čeprav obstajajo znatne razlike med zneski pomoči, ki so jih države članice izplačale (pri čemer velike države članice izplačujejo najvišje absolutne zneske pomoči, kar je v skladu s pričakovanji), je stanje bolj zapleteno, če se upoštevajo relativni odhodki za državno pomoč glede na BDP.

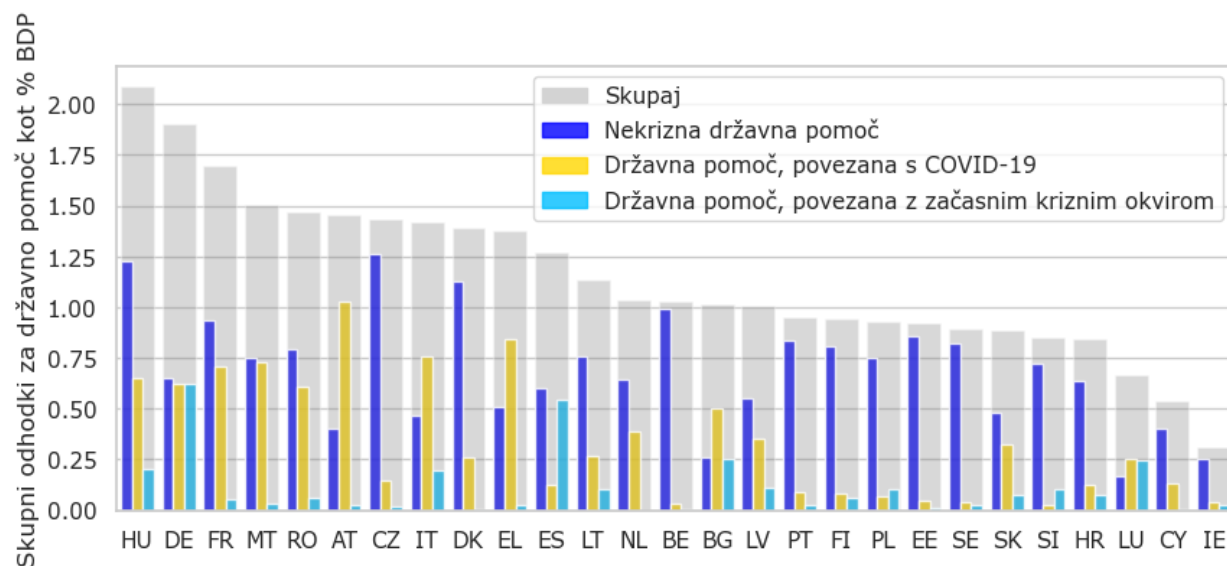
Poleg tega se znaten del odhodkov v Nemčiji v letu 2022 nanaša na krizno pomoč za *ad hoc* razmere v zvezi z dvema sistemskima energetska podjetjema, ki sta potrebovali javno podporo po motnjah v dobavi plina zaradi ruske vojne v Ukrajini (glej v nadaljevanju).

Opozoriti je treba tudi, da so države članice svojim gospodarstvom in gospodinjstvom morda dodelile znatno podporo z drugimi ukrepi, ki niso bili državna pomoč. To pomeni, da se splošna podpora gospodarstvom in gospodinjstvom ne ujema s podatki iz letnih poročil zgoraj navedenih držav članic, ki se nanašajo izključno na izplačila v okviru ukrepov, ki se štejejo za državno pomoč.

Preglednica 2: Skupni odhodki za državno pomoč po državah članicah v letu 2022, elementi pomoči v milijardah EUR, razčlenitev na državno pomoč, povezano s COVID-19, državno pomoč, povezano z začasnim okvirom za krizne ukrepe, in ukrepe nekrizne državne pomoči

Preglednica 3: Skupni odhodki za državno pomoč po državah članicah, izraženi v % nacionalnega BDP za leto 2022, razčlenitev na državno pomoč, povezano s COVID-19, državno pomoč, povezano z začasnim okvirom za krizne ukrepe, in druge ukrepe (nekrizne) državne pomoči

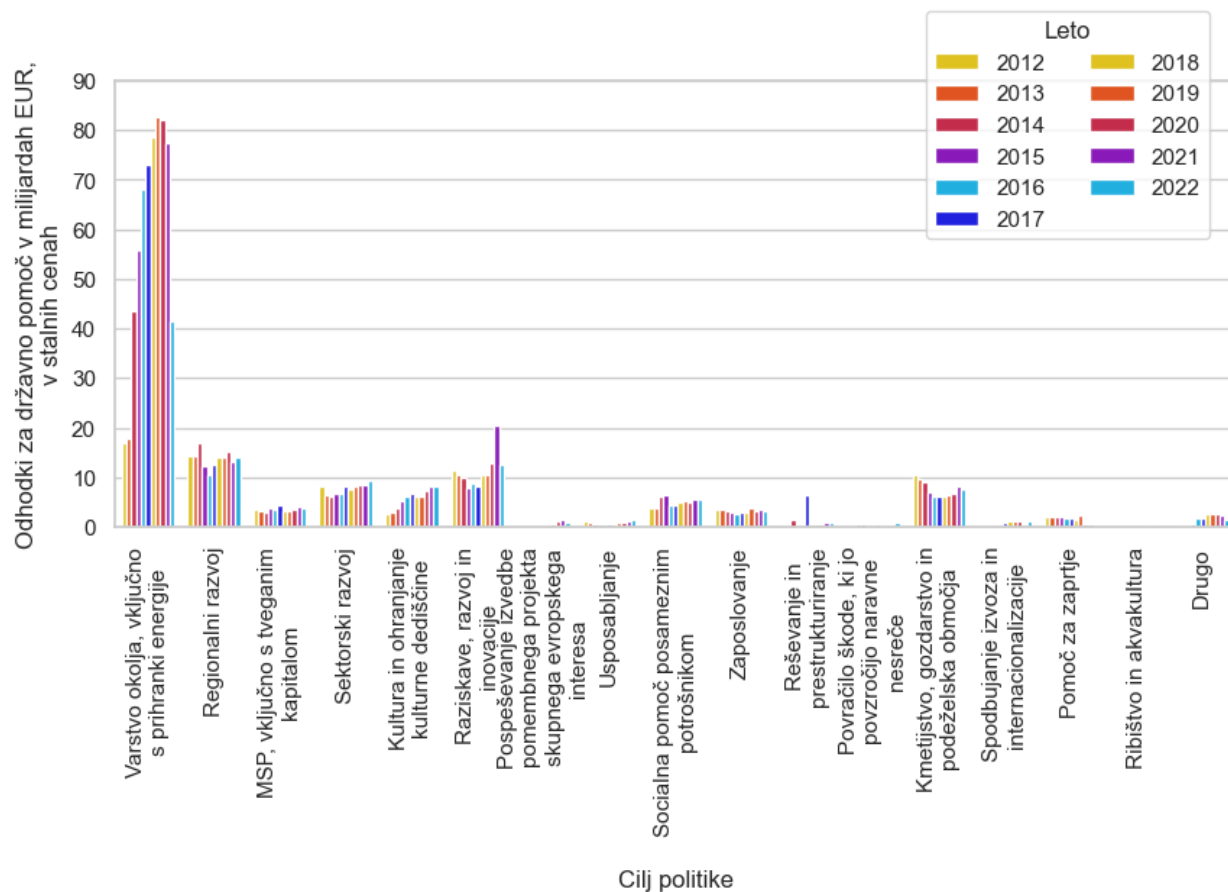

Na področju **nekrizne pomoči v letu 2022** v primerjavi z letom 2021 se je znesek, ki so ga izplačale države članice, nominalno zmanjšal v 20 državah članicah. Zmanjšanje je bilo zlasti opazno v Nemčiji (–59 % nominalno, prilagojeno inflaciji), na Hrvaškem (–52 %) in Malti (–50 %) ter v Bolgariji, Latviji, Luksemburgu in na Madžarskem, kjer se je znesek zmanjšal za približno 40 %. Znatno zmanjšanje za več kot 20 % je bilo opaženo tudi na Poljskem in v Litvi (v obeh državah približno –28 %) ter Estoniji (–22 %). Nekrizna pomoč se je zmanjšala tudi na Finskem (–18 %), v Sloveniji (–17 %), na Češkem (–14 %), Nizozemskem in v Avstriji (–12 % v obeh državah), v Franciji in na Cipru (–11 %), v Irski (–9 %) ter v Belgiji in Italiji (–6 %).

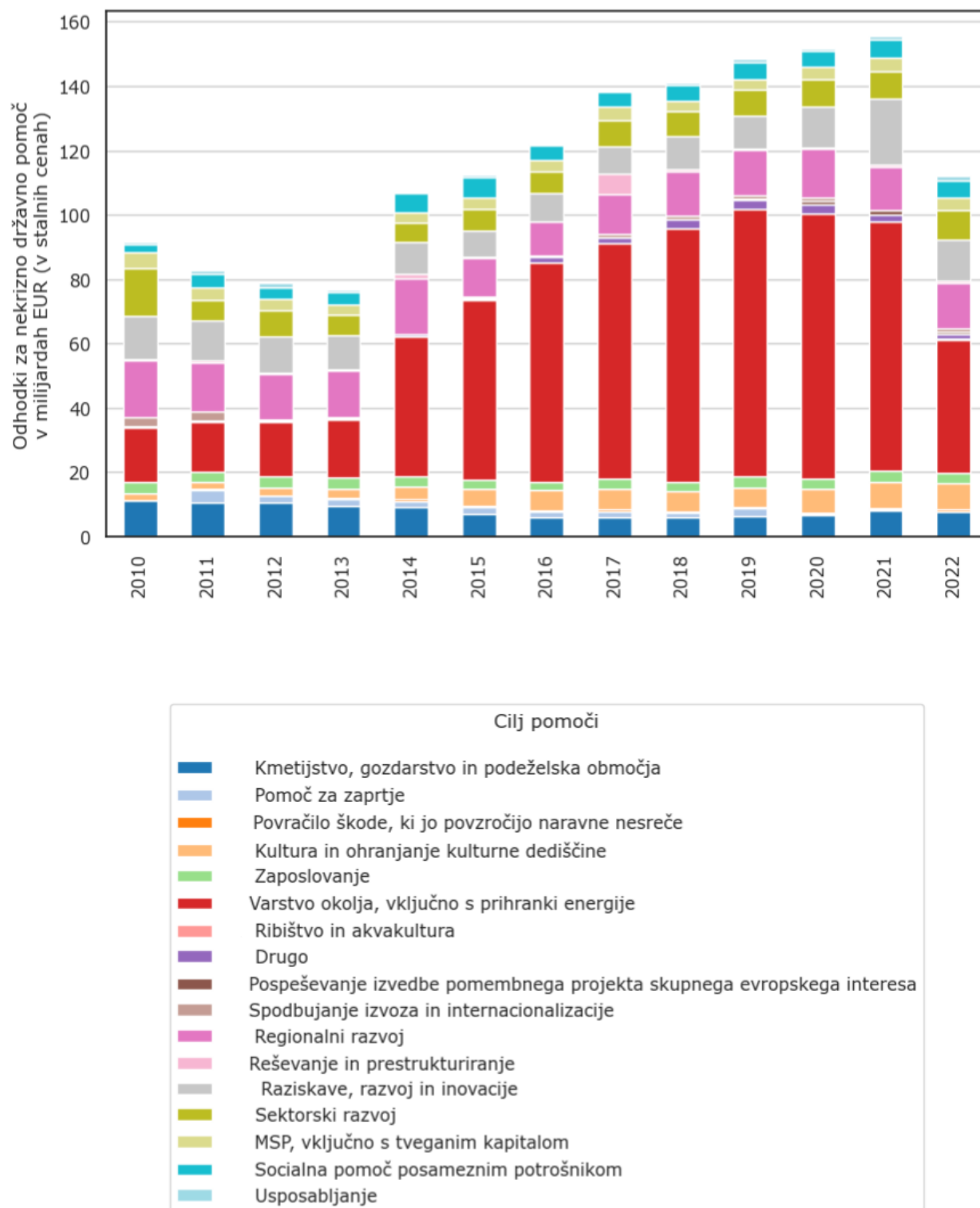
Nasprotno se je nekrizna pomoč znatno povečala na Portugalskem (+66 % nominalno, prilagojeno inflaciji), na Danskem (+44 %) in v Španiji (+30 %). Na Slovaškem se je nekrizna pomoč v primerjavi z letom 2021 povečala za 14 %, v Grčiji pa za 4 %. Romunija in Švedska sta v letih 2021 in 2022 poročali o enaki ravni podpore za nekrizne ukrepe.

Na splošno se zdi, da je zmanjšanje nekrizne državne pomoči predvsem posledica zmanjšanja pomoči, izplačane za varstvo okolja, tudi za prihranke energije, in sicer s približno 77,3 milijarde EUR v letu 2021 na 41,5 milijarde EUR v letu 2022. Potrebna je nadaljnja analiza, vendar je zmanjšanje mogoče delno pojasniti z alternativami, ki jih zagotavljajo začasni okvir za krizne ukrepe, uveden marca 2022, in njegove poznejše spremembe, ki so državam članicam omogočile, da zagotovijo pomoč za pospešitev uvajanja energije iz obnovljivih virov in pomoč za razogljičenje industrijskih procesov. Kljub temu podatki kažejo (glej preglednico 4), da je izplačana pomoč za varstvo okolja še vedno daleč največja kategorija nekrizne državne pomoči in je tudi med krizo ostala štiri- do dvakrat višja kot pred desetimi leti (v stalnih cenah, prilagojenih inflaciji).

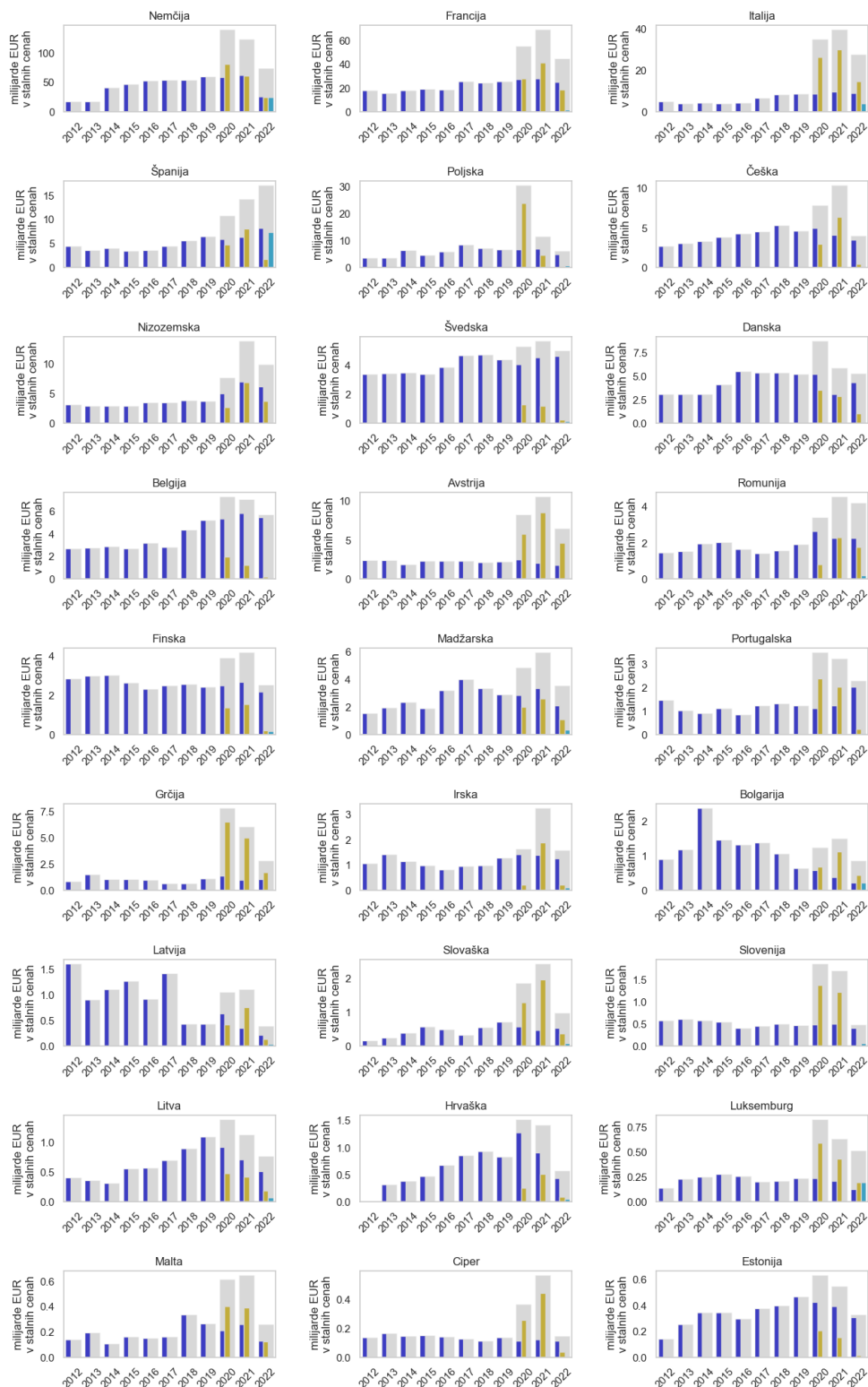
Preglednica 4: Odhodki za državno pomoč brez krizne pomoči med letoma 2012 in 2022, elementi pomoči v milijardah EUR v stalnih cenah, razčlenitev po ciljih pomoči

Preglednica 5: Odhodki za nekrizno državno pomoč, razčlenitev po ciljih pomoči

Preglednica 6: Skupni odhodki za državno pomoč po državah članicah v nominalnih zneskih (v milijardah EUR v stalnih cenah), razčlenitev na državno pomoč, povezano s COVID-19, državno pomoč, povezano z začasnim okvirom za krizne ukrepe, in druge ukrepe (nekrizne) državne pomoči, 2012–2022 (vrstni red držav članic temelji na kumulativnih odhodkih)

6.2 Ključna, a previdna uporaba državne pomoči v kriznih časih

Zaradi številnih kriz v zadnjih letih so bile možnosti, določene v PDEU, da se dovoli državna pomoč ob „izjemnih dogodkih“ ali „za odpravljanje resne motnje v gospodarstvu države članice“, v veliki meri izkoriščene. Ti določbi sta Komisiji na primer omogočili, da odobri ukrepe državne pomoči za odpravo posledic pandemije COVID-19 za gospodarstvo in nedavno energetske krize, ki jo je povzročila ruska agresija proti Ukrajini (v skladu z začasnim okvirom za krizne ukrepe in nato začasnim okvirom za krizne razmere in prehod).

Komisija je za pregled nad pomočjo, odobreno na podlagi **začasnega okvira za ukrepe državne pomoči ob izbruhu COVID-19**, izvedla raziskave za obdobje od marca 2020, ko je okvir začel veljati, do konca leta 2021. Zbrani dokazi o dejanskem izvajanju okvira so pokazali, da je državna pomoč, ki jo je dodelila posamezna država članica (940 milijard EUR, kar pomeni približno 30 % odobrenih zneskov, tj. 3,1 bilijona EUR), ustrezala gospodarski škodi, ki jo je država članica utrpela med krizo v smislu izgube BDP¹⁵⁵. To je bilo pomirjujoče sporočilo v luči morebitnih pomislekov glede enakih konkurenčnih pogojev v državah članicah zaradi znatne razpršenosti med državami članicami. Začasni okvir za ukrepe državne pomoči ob izbruhu COVID-19 je zdaj v celoti odpravljen.

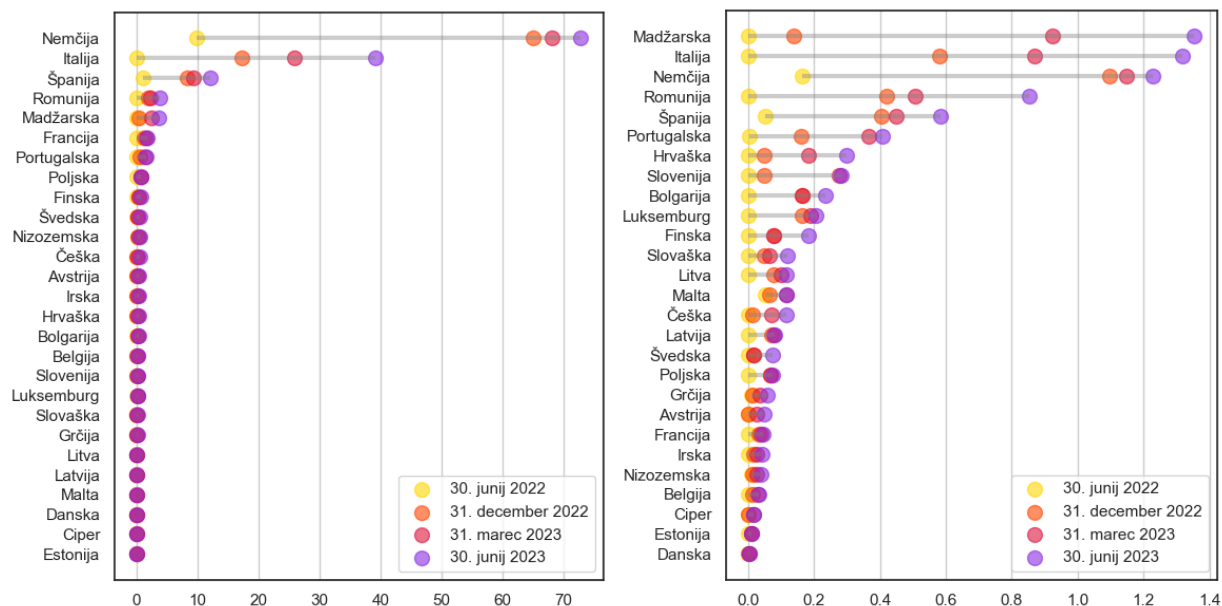
Podobno je Komisija za pregled nad pomočjo, dodeljeno na podlagi **začasnega okvira za krizne ukrepe oziroma začasnega okvira za krizne razmere in prehod ali v skladu z njunimi načeli**, izvedla raziskave za obdobje od marca 2022, ko je začel veljati začasni okvir za krizne ukrepe, do junija 2023 (za drugo polovico leta 2023 ni na voljo dovolj podatkov). V tem obdobju je Komisija odobrila skoraj 730 milijard EUR državne pomoči v okviru začasnega okvira za krizne ukrepe oziroma začasnega okvira za krizne razmere in prehod ali v skladu z istimi načeli. Prispevki, zbrani od držav članic v raziskavah, kažejo, da je bilo podjetjem dejansko dodeljenih 141 milijard EUR, kar je le 19,3 % odobrene pomoči in ustreza 0,6 % BDP EU, v letu 2022 in prvi polovici leta 2023¹⁵⁶. Opozoriti je treba, da lahko države članice ob določenem času v enem letu uradnoodobrijo celoten znesek pomoči, ki pa ga dajo na voljo upravičencem v več letih (tako da zneski morda niso bili (v celoti) izplačani v letu 2022 ali v prvi polovici leta 2023).

Nemčija je v zadevnem obdobju dodelila 72,8 milijarde EUR, kar je 52 % od 141 milijard EUR, sledili sta ji Italija, ki je dodelila 39,2 milijarde EUR, in Španija z 12,1 milijarde EUR. V absolutnem smislu so tri največje porabnice dodelile 88 % celotne pomoči. V relativnem smislu je bila Madžarska največja porabnica, saj je v letu 2022 in prvi polovici leta 2023 odobrila znesek, ki ustreza 1,35 % njenega BDP. Druga največja porabnica sredstev je bila Italija (1,32 % BDP), sledili sta ji Nemčija (1,23 % BDP) in Romunija (0,85 % BDP).

¹⁵⁵ Poročilo GD za konkurenco o politikah: „Looking back at the State aid COVID Temporary Framework: the take-up of measures in the EU“ (Pregled začasnega okvira za ukrepe državne pomoči ob izbruhu COVID-19: sprejemanje ukrepov v EU), oktober 2022, na voljo [na tej povezavi](#).

¹⁵⁶ Države članice so dale Komisiji na voljo predhodne informacije in lahko podatke še popravijo.

Preglednica 7: Državna pomoč, dodeljena v nominalnih zneskih do junija 2023 v okviru začasnega okvira za krizne ukrepe oziroma začasnega okvira za krizne razmere in prehod ali na podlagi njihovih načel v absolutnih zneskih (levi diagram) in kot odstotek nacionalnega BDP (desni diagram)

Skupna državna pomoč, dodeljena na podlagi začasnega okvira za krizne ukrepe oziroma začasnega okvira za krizne razmere in prehod ali na podlagi njihovih načel v milijardah EUR (kumulativne vrednosti)

Skupna državna pomoč, dodeljena na podlagi začasnega okvira za krizne ukrepe oziroma začasnega okvira za krizne razmere in prehod ali na podlagi njihovih načel kot % BDP iz leta 2022 + polovice leta 2023

Nemčija je 85 % celotnega zneska pomoči dodelila dvema upravičencema: zajema dokapitalizaciji družb Uniper SE (33 milijard EUR) in SEFE GmbH (6,5 milijarde EUR) ter posojila in subvencionirana posojila, ki so bila navedenima družbama dana na voljo v okviru nemške krovne sheme (kreditni liniji v višini 16 milijard EUR oziroma 7 milijard EUR)¹⁵⁷, ki morda nista bili črpani). Ti posegi so bili potrebni, da bi se preprečil propad teh dveh sistemskih energetskih podjetij, ki sta imeli odprte dolgoročne pogodbe, ki jih nista več mogli izpolnjevati, ker je Rusija močno zmanjšala oskrbo Nemčije s plinom. Glede na njun sistemski položaj na trgu bi imel njun propad resne posledice za njune odjemalce ter splošneje za nemški in evropski trg energije.

Poleg tega je treba te podatke iz raziskav brati ob upoštevanju več dodatnih premislekov. Nanašajo se izključno na ukrepe, ki se štejejo za državno pomoč ter so bili priglašeni Komisiji, ki jih je tudi odobrila. Poleg tega predstavljajo nominalni znesek državne pomoči, dodeljene z uporabo različnih instrumentov (na primer neposrednih nepovratnih sredstev, lastniškega kapitala, posojil in jamstev), ki imajo različne izkrivljajoče učinke na konkurenco. Pri obravnavi pomoči, dodeljene z različnimi

¹⁵⁷ Obseg kreditnih linij se je zmanjšal zaradi izboljšanja tržnih razmer.

instrumenti, bi bilo treba upoštevati elemente pomoči, saj predstavljajo dejansko prednost, preneseno na podjetje, in lahko pomenijo boljšo metriko za pošteno primerjavo pomoči, dodeljene prek vračljivih in nevračljivih instrumentov. Razlog za to je, da nevračljivi instrumenti, kot so nepovratna sredstva, na splošno bolj izkrivljajo konkurenco kot vračljivi instrumenti, kot so jamstva ali ugodna posojila.

Element pomoči je mogoče oceniti na različne načine glede na vrsto instrumenta: pri nevračljivih instrumentih prednost, prenesena na upravičenca, običajno ustreza nominalnemu znesku, ki je tudi proračunski odhodek. Pri vračljivih instrumentih pomoči se lahko prednost za podjetje in stroški države razlikujejo. Element pomoči in proračunski odhodki so na splošno (bistveno) nižji od nominalnega zneska. Za instrumente pomoči, kot so posojila ali jamstva, je prednost za podjetje in strošek za državo nižja obrestna mera oziroma znižana provizija za jamstvo, ki jo podjetje dejansko plača, v primerjavi s tisto, ki bi bila plačana po tržni vrednosti.

V zvezi s tem je Nemčija ob upoštevanju ocenjenih elementov pomoči v letu 2022 in v prvi polovici leta 2023 dodelila približno 0,9 % svojega BDP, predvsem v obliki kapitalskih vlaganj, ponovno zlasti za dokapitalizaciji sistemskih dobaviteljev energije Uniper in SEFE (55 % skupne dodeljene pomoči). Naslednje največje porabnice državne pomoči so Madžarska (približno 0,68 % njenega BDP), Španija (0,45 %) in Portugalska (0,41 %). Italija in Romunija sta ob upoštevanju elementov pomoči dodelili manjši delež svojega BDP, kar odraža veliko uporabo vračljivih instrumentov, predvsem jamstev.

Poleg tega so države članice izvedle horizontalne ukrepe fiskalne politike za ublažitev vpliva visokih cen energije na gospodinjstva in podjetja. To so večinoma ukrepi, ki se ne štejejo za državno pomoč. Na podlagi ocen iz jesenske gospodarske napovedi Komisije¹⁵⁸ so neto proračunski stroški takih ukrepov za energijo¹⁵⁹ leta 2023 znašali približno 165 milijard EUR, kar ustreza 0,97 % BDP EU-27, kar je zmanjšanje v primerjavi s 195 milijardami EUR in 1,2 % BDP EU-27 v letu 2022.

V absolutnem smislu so imeli ukrepi, ki so jih izvedle Nemčija, Francija in Italija, leta 2023 najvišje neto proračunske stroške, in sicer 59,4 milijarde EUR, 22,8 milijarde EUR oziroma 21,4 milijarde EUR, kar skupaj predstavlja 63 % vseh fiskalnih ukrepov na področju energije v EU (približno 36 %, 14 % oziroma 13 % skupne porabe EU za fiskalne ukrepe na področju energije). Sledita jim Španija s 13,5 milijarde EUR (8 % skupnega zneska) in Nizozemska z

¹⁵⁸ Generalni direktorat Evropske komisije za ekonomske in finančne zadeve (2023), Evropska gospodarska napoved, jesen 2023. Na voljo na naslovu: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/4139ef72-9eb3-4fad-a116-ee87979f4d35_en?filename=ip258_en.pdf. Proračunske posledice odražajo ukrepe, vzpostavljene ali napovedane pred koncem oktobra 2023. Za Slovaško so bile ocene napovedi posodobljene po predložitvi osnutka proračunskega načrta za leto 2024 12. decembra 2023.

¹⁵⁹ Za namene teh ocen so „ukrepi za energijo“ opredeljeni kot: (1) ukrepi, ki imajo neposreden učinek na mejne stroške porabe energije za gospodinjstva in/ali podjetja („cenovni ukrepi“); (2a) ukrepi, ki zagotavljajo začasno dohodkovno podporo gospodinjstvom; (2b) ukrepi, ki zagotavljajo nadomestilo podjetjem, razen cenovnih ukrepov (oboje „dohodkovni ukrepi“); in (3) prihodki iz nepričakovanih dobičkov energetskih podjetij (zaradi novih davkov ali dajatev na te dobičke).

10,6 milijarde EUR (6 % skupnega zneska). V vseh drugih državah članicah so neto proračunski stroški znašali med 3 % (Poljska) in 0,01 % (Grčija) skupne porabe EU za fiskalne ukrepe na področju energije.

Ukrepi, ki so jih izvedle Slovaška, Hrvaška in Malta, so imeli v relativnem smislu kot delež njihovega BDP za leto 2023 najvišje neto proračunske stroške (1,89 %, 1,77 % oziroma 1,6 %). Sledita Avstrija (1,56 %) in Nemčija (1,45 %). Proračunski stroški Madžarske (1,34 %), Portugalske (1,25 %), Češke (1,18 %), Italije (1,04 %) in Nizozemske (1,03 %) so bili višji od povprečja EU-27 (0,97 %).

Z makroekonomskega vidika je zadnja leta zaznamovalo več zapletenih in dinamičnih dejavnikov. Pandemija COVID-19 se je postopoma umirila in omejitve so bile odpravljene, a hkrati se je zaostрила ruska agresija v Ukrajini, zaradi poznejše krize in tveganja stopnjevanja konflikta na Bližnjem vzhodu pa so se povečale geopolitične napetosti. Ti dogodki so pomembno vplivali na gospodarske razmere v EU in njenih državah članicah. Glede na zimsko gospodarsko napoved Komisije iz leta 2024¹⁶⁰ je bila rast v EU in euroobmočju skromnejša od pričakovanj (0,5 % v letu 2023, kar je rahlo zmanjšanje glede na 0,6-odstotno rast, napovedano v prejšnji jesenski napovedi). Na ravni EU je lanskoletna skromna rast predvsem posledica zagona gospodarskega okrevanja po pandemiji v prejšnjih dveh letih, medtem ko je bilo zmanjšanje skupne inflacije v letu 2023 hitrejše od pričakovanega in predvsem posledica padajočih cen energije.

Ti dejavniki in ustrezna izpostavljenost gospodarstev držav članic so pomembno vplivali na njihovo gospodarsko uspešnost ter tudi na izvajanje in ocenjevanje ukrepov državne pomoči, sprejetih v odziv. Med državami članicami, ki so dodelile največje zneske pomoči v relativnem smislu ali v smislu ocenjenih elementov pomoči, sta se nemško in madžarsko gospodarstvo v letu 2023 rahlo skrčilo (za 0,3 % oziroma 0,8 %), Španija pa je zabeležila nadpovprečno rast (2,5 %). Podobno je bila med državami članicami, ki so dodelile najnižji znesek pomoči v relativnem smislu ali v smislu ocenjenih elementov pomoči, na Danskem povprečna rast (0,5 %), na Cipru nadpovprečna rast (2,4 %), estonsko gospodarstvo pa se je skrčilo za 3,5 %. To kaže, da ni mogoče niti okvirno sklepati o vplivu državne pomoči, obravnavane ločeno, na rast BDP, saj je ta vpliv povezan z učinki številnih drugih dejavnikov, ob upoštevanju raznolikosti in negotovosti okoliščin v vsaki državi članici.

V zgornji analizi in predstavljenih podatkih se odraža pomen ocene učinka krizne pomoči, ki presega „nominalne vrednosti“, razvidno pa je tudi, da je na tej stopnji na voljo premalo podatkov za oceno korelacij ali vzročnosti. Države članice so bile na področju energije morda različno občutljive na vojno v Ukrajini, imele so različno strukturirana gospodarstva, zlasti v smislu velikosti ali pomena težkih ali energetske intenzivnih industrij, in/ali različno strukturirane energetske sektorje. Poleg tega se lahko zmožnost držav članic, da podprejo podjetja, precej razlikuje. Državna pomoč je bila odobrena ob upoštevanju jasnih zaščitnih ukrepov za zagotovitev, da je potrebna, sorazmerna in ne povzroča neupravičenega izkrivljanja konkurence, vendar bi bilo treba začasna pravila postopno

¹⁶⁰Evropska gospodarska napoved, zima 2024, Institutional Paper 268, februar 2024.

odpraviti, takoj ko je to upravičeno v skladu s tržnimi pogoji. Zato naj bi preostali oddelki začasnega okvira za krizne razmere in prehod, namenjeni za krizno odzivanje, prenehali veljati junija 2024.

6.3 Uresničevanje digitalnega in zelenega prehoda ter drugih prednostnih nalog EU

Čeprav ima lahko država pomembno vlogo pri ustvarjanju ustreznih razmer v gospodarstvu za zagotavljanje konkurenčnosti, številni njeni ukrepi v ta namen morda ne vključujejo državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU, ukrepi državne pomoči pa v zvezi s tem običajno sami po sebi ne zadostujejo.

Ob tem pravila o državni pomoči državam članicam ponujajo številne možnosti za izpolnjevanje ciljev politike, s katerimi se podpira dobro delujoče in pravično gospodarstvo, ter za odpravo nedelovanja trga. V zvezi s tem je bil namen pregleda pravil o državni pomoči zagotoviti, da ustrezajo svojemu namenu, in jih uskladiti s cilji EU glede zelenega in digitalnega gospodarstva ter odpornosti.

Komisija je do konca leta 2023 zaključila pregled skoraj vseh pomembnejših smernic o državni pomoči. V revidiranih smernicah je določeno, kako lahko države članice podprejo svoja gospodarstva, zlasti pri vlaganju v zelene in digitalne tehnologije, ne da bi pri tem neupravičeno izkrivljale konkurenco na enotnem trgu, hkrati pa prispevajo k svetovni konkurenčnosti¹⁶¹.

- Za podporo **zelenemu prehodu** smernice o pomoči za podnebje, varstvo okolja in energijo ter smernice za državno pomoč v okviru ETS olajšujejo pomoč za zeleno gospodarstvo v skladu z zelenim dogovorom EU, hkrati pa prispevajo k varstvu konkurenčnosti gospodarstva EU. Državam članicam omogočajo, da podprejo uvajanje proizvodnje energije iz obnovljivih virov, razogljičenje industrijske proizvodnje in podporo energetske intenzivnim uporabnikom, ki so izpostavljeni mednarodni konkurenci.
- Države članice lahko svoje podporne ukrepe za energijo iz obnovljivih virov, shranjevanje ogljika in razogljičenje industrije oblikujejo tudi v okviru začasnega okvira za krizne razmere in prehod. Namen teh pravil je nujno spodbuditi in pospešiti uvajanje energije iz obnovljivih virov in razogljičenih proizvodnih procesov. Čeprav je treba sheme podpore vzpostaviti in pomoč dodeliti do leta 2025, se lahko pomoč izplača tudi v obdobju po tem letu. Izkušnje s tem poenostavljenim okvirom bodo podlaga za nadaljnje razmisleke o prihodnosti.
- V pravilih o državni pomoči se upoštevajo tudi **izzivi globalne konkurenčnosti**: na primer, začasni okvir za krizne razmere in prehod državam članicam omogoča, da vzpostavijo enostavne in učinkovite programe za podporo proizvodnji strateške opreme, potrebne za neto ničelni prehod (in sicer baterij, sončnih panelov, vetrnih turbin, toplotnih črpalk,

¹⁶¹ Komisija lahko izjemoma odobri tudi pomoč zunaj smernic in neposredno na podlagi PDEU. Komisija je na primer 27. julija 2023 odobrila avstrijski ukrep pomoči v višini 28,8 milijona EUR za podporo posodobitvi obrata za proizvodnjo penicilina družbe Sandoz GmbH na Tirolskem, ki bo pomagal ohraniti zadnjo popolnoma integrirano proizvodnjo amoksicilina v EU, to pa bo prispevalo k zanesljivosti oskrbe z osnovnimi zdravili in zdravili, ki rešujejo življenje; glej zadevo SA.62915 – Avstrija – Pomoč za ohranitev proizvodnje penicilina družbe Sandoz v Kundlu (Tirolska).

elektrolizatorjev in opreme za zajemanje in shranjevanje ogljikovega dioksida, pa tudi za proizvodnjo ključnih sestavnih delov ter za proizvodnjo in recikliranje povezanih kritičnih surovin).

- Kadar obstaja dejansko tveganje, da bodo naložbe v tako strateško opremo zaradi subvencij v tretjih jurisdikcijah preusmerjene iz EU, lahko države članice zagotovijo državno pomoč do zneska podpore, ki je na voljo za enakovredno naložbo na alternativni lokaciji, ali zneska, potrebnega za spodbujanje podjetja, da za naložbo izbere lokacijo v EGP (t. i. vrzel v financiranju), pri čemer se upošteva najnižji znesek.
- Pravila EU o državni pomoči imajo tudi ključno vlogo pri podpiranju **digitalnega prehoda**. Nove smernice za širokopasovna omrežja so na primer usklajene z najnovejšim tržnim in tehnološkim razvojem, vključno z zelo visokozmogljivimi omrežji in uvajanjem 5G. Poleg tega je Komisija glede na izjemen strateški pomen polprevodnikov določila merila za odobritev državne pomoči do zneska vrzeli v financiranju za vzpostavitev prvih tovrstnih obratov v EU, opredeljenih v aktu EU o čipih.
- Drug primer so smernice o regionalni pomoči, s katerimi se podpirajo **naložbe v manj razvite regije** EU, tudi za zelene in digitalne cilje. Komisija je leta 2021 povečala skupno največjo intenzivnost pomoči v podporo ciljem evropskega zelenega dogovora in digitalne strategije, s čimer je omogočila dodatne spodbude za take naložbe na prikrajšanih območjih EU.
- Nazadnje, **pomembni projekti skupnega evropskega interesa** so pomembno orodje državne pomoči, ki zagotavlja razvoj in uporabo najsodobnejših tehnologij v EU. Pomembni projekti skupnega evropskega interesa državam članicam omogočajo združevanje državnih sredstev v strateških sektorjih in tehnologijah skupnega interesa EU, kadar trg tega sam ne zagotavlja vedno, na primer na področjih mikroelektronike, vodika in storitev v oblaku. Pomembni projekti skupnega evropskega interesa omogočajo strateške, skupno zasnovane, čezmejne inovativne raziskovalne in razvojne dejavnosti ter njihovo prvo industrijsko uporabo. Omogočajo tudi odprte infrastrukturne projekte. Te pobude ustvarjajo pomembne učinke prelivanja po vsej EU. Komisija je s spremembo uredbe o splošnih skupinskih izjemah iz leta 2023 olajšala tudi možnost sodelovanja MSP v takih pomembnih projektih skupnega evropskega interesa.

Tako je leta 2022 pomoč za industrijo¹⁶², vključno na podlagi zgoraj navedenih smernic, znašala skupaj 106,85 milijarde EUR, kar je približno 0,26 % BDP EU in 238 EUR na prebivalca v EU. Kot je navedeno zgoraj, je bila pomoč, izplačana za varstvo okolja, tudi za prihranke energije, glavni cilj politike v zadnjih desetih letih in je leta 2022 znašala 41,5 milijarde EUR, kar je 38,8 % skupne pomoči za industrijo, tj. približno 0,1 % BDP EU in 92 EUR na prebivalca. Poleg tega je pomoč, izplačana v okviru pomembnih projektov skupnega evropskega interesa v letu 2022, znašala

¹⁶² Pomoč za industrijo se nanaša na odhodke za državno pomoč, v elementu pomoči, v letu 2022, kot so navedeni v letnih poročilih, razen državne pomoči, z naslednjimi cilji politike: „kultura“, „ohranjanje dediščine“ in „povračilo škode, ki so jo povzročile naravne nesreče“. Analiza izključuje tudi krizno pomoč, tj. odhodke za državno pomoč, zagotovljene v okviru krize zaradi COVID-19, in odhodke za državno pomoč v odziv na rusko invazijo na Ukrajino.

1,04 milijarde EUR, pomoč za naložbe v okviru smernic o regionalni pomoči za podporo sektorju baterij pa 262 milijonov EUR.

Kar zadeva postopek, lahko države članice večino ukrepov državne pomoči, za katere ni verjetno, da bi vzbudili pomisleke glede konkurence, izvajajo neposredno na podlagi meril iz uredbe o splošnih skupinskih izjemah, ne da bi jih bilo treba predhodno priglasiti Komisiji za odobritev. Države članice so leta 2022 izvedle 2 203 ukrepe v okviru skupinskih izjem za državno pomoč, kar ustreza 84 % vseh novih ukrepov državne pomoči in 93 % novih ukrepov, če so krizni ukrepi (ki temeljijo na priglasitvah v skladu z začasnim okvirom za ukrepe državne pomoči ob izbruhu COVID-19 in začasnim okvirom za krizne ukrepe oziroma začasnim okvirom za krizne razmere in prehod ali na njunih načelih) izključeni. Ta trend naj bi se nadaljeval tudi v letu 2024, saj je bila junija 2023 sprejeta ciljno usmerjena sprememba uredbe o splošnih skupinskih izjemah, ki dodatno poenostavlja in pospešuje podporo zelenemu in digitalnemu prehodu EU.

6.4 Zaščita dobro delujočega enotnega trga za konkurenčno gospodarstvo EU

Kot dokazuje poročilo Komisije iz oktobra 2023 o političnih pobudah EU za spodbujanje naložb v čiste tehnologije¹⁶³, ima EU vodilno vlogo pri zelenem prehodu na nacionalni in svetovni ravni, zahvaljujoč odločnim ukrepom, sprejetim v skladu z evropskim zelenim dogovorom, tudi na področju politike državne pomoči. Komisija je v tem mandatu uporabila vgrajeno prožnost pravil o državni pomoči, da bi se prilagodila potrebam držav članic in podjetij, gospodarstvu EU omogočila, da izkoristi zeleni in digitalni prehod, ter se odzvala na krize, hkrati pa je uvedla zaščitne ukrepe za preprečevanje neupravičenega izkrivljanja konkurence in ohranitev enakih konkurenčnih pogojev na enotnem trgu.

Komisija je dejansko zavezana zagotavljanju enakih konkurenčnih pogojev na enotnem trgu z notranjega in zunanjega vidika. Kadar tuje subvencije izkrivljajo konkurenco v škodo konkurentov in potrošnikov, bo Komisija po potrebi uporabila svoja orodja, kot so instrumenti trgovinske zaščite in uredba o tujih subvencijah. Uredba o tujih subvencijah se je začela uporabljati 12. julija 2023 in pošilja jasno sporočilo: gospodarstvo EU ostaja odprto za trgovino in naložbe, vendar se ne bo dopustilo spodbujanja ali izkoriščanja v obliki tujih subvencij, ki izkrivljajo enotni trg.

Medtem ko tudi tretje države izvajajo pomembne programe pomoči, kot je ameriški akt za znižanje inflacije, razpoložljivi podatki o njihovem vplivu na gospodarstvo EU še niso dovolj jasni. Konkretno učinke akta za znižanje inflacije na naložbe EU je zaradi dolgih naložbenih ciklov in dolgoročnih kapitalskih sredstev industrije čistih tehnologij mogoče oceniti le dolgoročno.

To je tudi zato, ker konkurenčnosti ni mogoče graditi zgolj na subvencijah. Med splošno gospodarsko uspešnostjo in dodeljenimi subvencijami ni očitne povezave. Pomembni so številni drugi dejavniki, kot so inovacije, stroškovna učinkovitost in človeški kapital. Podjetja se morajo

¹⁶³ COM(2023) 684 final

zavedati, da so potrebne inovacije, učinkovitejše rešitve in naložbe. Z učinkovitim izvrševanjem politike konkurence se podjetja spodbuja k inovacijam in naložbam in hkrati zagotavlja, da so uspešna tista podjetja, ki potrošnikom ponujajo najboljše izdelke po dostopnih cenah. Na ravni družbe bi bilo treba podjetjem zagotoviti zaupanja vredne in pregledne institucije ter javne organe, stabilen makroekonomski in regulativni okvir, pravno varnost ter dostop do potrebnih spretnosti in visokokakovostne infrastrukture, vse to pa bi prispevalo k ustvarjanju okolja, ugodnega za naložbe.

To ponuja enotni trg, skupaj z enim največjih povezanih tržnih območij na svetu. To je temelj njegove konkurenčnosti. Vendar enotni trg ni statičen dosežek. Zdravje in konkurenčnost gospodarstva EU sta odvisna od skupnih in stalnih prizadevanj za ohranjanje enotnega trga in za zagotovitev, da bo še naprej usklajen z gospodarskimi razmerami. Prav tako je treba zagotoviti 650 milijard EUR, potrebnih vsako leto za dvojni prehod in gospodarsko odpornost EU¹⁶⁴, pri čemer bo moral glavne naložbe zagotoviti zasebni sektor, ne glede na fiskalno zmogljivost držav članic. Poleg tega je financiranje EU še vedno potrebno za obravnavanje potreb po financiranju ob hkratnem preprečevanju razdrobljenosti enotnega trga zaradi različnih ravni nacionalne (začasne) podpore v obliki državne pomoči in za zmanjšanje regionalnih razlik. Nenazadnje je treba odpraviti preostale ovire, ki ovirajo učinkovito trgovino na enotnem trgu, da bi lahko podjetja v celoti izkoristila potencial enotnega trga¹⁶⁵.

7. Merjenje vpliva izvrševanja pravil o konkurenci na stranke

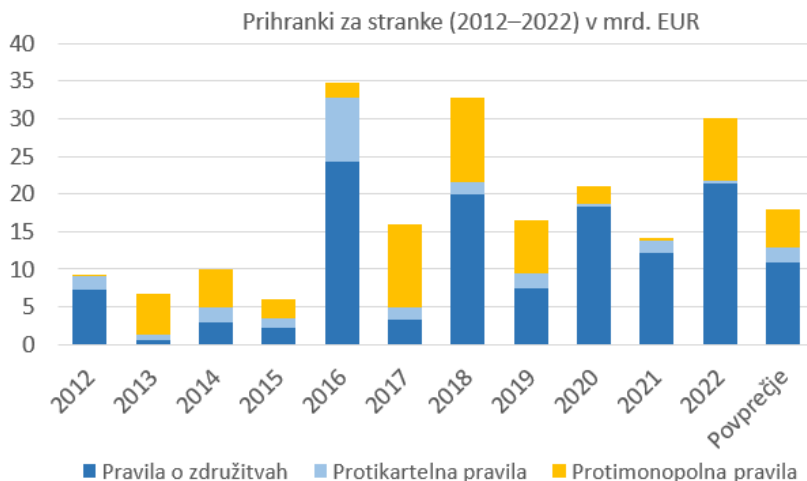
GD za konkurenco ocenjuje, da neposredni prihranki za stranke, ustvarjeni z izvrševanjem protimonopolnih pravil in pravil o združitvah s strani Komisije v obdobju 2012–2022, znašajo med 145 in 250 milijard EUR. Izvrševanje protimonopolnih pravil in pravil o združitvah je v povprečju ustvarilo približno 13 do 23 milijard EUR neposrednih koristi za stranke na leto. Splošne koristi izvrševanja pravil o konkurenci za stranke vključujejo tudi posredne ali odvrtačilne učinke izvrševanja ter pozitivne učinke na inovacije in kakovost. Te učinke je težje količinsko opredeliti ali oceniti, vendar bodo verjetno pomembnejši od neposrednih prihrankov za stranke. Nedavno dopolnilno modeliranje makroekonomskih vplivov izvrševanja pravil o konkurenci kaže, da bo izvrševanje protimonopolnih pravil in pravil o združitvah, kot ga je Komisija izvajala v zadnjih desetih letih, srednje- do dolgoročno verjetno pozitivno vplivalo na realni BDP EU v primerjavi z

¹⁶⁴ Splošne potrebe po dodatnih naložbah za doseganje ciljev dvojnega prehoda so bile ocenjene na približno 650 milijard EUR letno za obdobje 2022–2030, glej [https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategicplanning/strategic-foresight/2022-strategic-foresightreport_en#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20beyond](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategicplanning/strategic-foresight/2022-strategic-foresightreport_en#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20beyond in https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/qanda_23_3194) in https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/qanda_23_3194.

¹⁶⁵ Komisija je v svojem sporočilu Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom Letno poročilo o enotnem trgu in konkurenčnosti za leto 2024 (COM(2024) 77 final) predstavila analizo enotnega trga in njegove konkurenčnosti, ki temelji na devetih dejavnih konkurenčnosti: delujoč enotni trg, dostop do zasebnega kapitala, javne naložbe in infrastruktura, raziskave in inovacije, energija, krožnost, digitalizacija, izobraževanje in spretnosti ter trgovina in odprta strateška avtonomija.

izhodiščnim scenarijem v razponu od 0,6 % do 1,1 % (kar ustreza povečanju za 80 do 150 milijard EUR v BDP leta 2019)¹⁶⁶.

Preglednica 8: Prihranki za stranke (srednje vrednosti) 2012–2022

Vir: GD za konkurenco na podlagi notranjih podatkov.

GD za konkurenco je leta 2023 nadaljeval delo v zvezi s projektom „Stanje konkurence v EU“. Namen tega projekta je proučiti razvoj koncentracije trga in industrije v različnih sektorjih in državah članicah ter opredeliti potencialne nedelujoče sektorje. Generalni direktorat bo tudi ocenil in dokumentiral koristi konkurence, med drugim na podlagi analiz učinkov koncentracije na cene na sektorski ravni, makroekonomskega modeliranja in ankete med podjetji. V ta namen se bo GD za konkurenco lahko oprl na rezultate dveh pripravljanih študij, od katerih bo eno izvedel OECD (končno poročilo se pričakuje leta 2024), drugo pa zunanji svetovalec (končno poročilo je bilo prejeto decembra 2023, objava je v pripravi).

8. Posodobitev delovnih metod GD za konkurenco, da bodo ustrezale sedanjim in prihodnjim potrebam pri izvrševanju

8.1 Digitalne poslovne rešitve

GD za konkurenco je v letu 2023 nadaljeval preoblikovanje svojih delovnih metod v skladu z revidirano digitalno strategijo Komisije¹⁶⁷. Uporaba aplikacije za obravnavo zadev *CASE@EC* je bila

¹⁶⁶ Evropska komisija, Generalni direktorat za konkurenco, Generalni direktorat za ekonomske in finančne zadeve, Skupno raziskovalno središče, Archanskaia, E., Cai, M., Cardani, R., idr., *Modelling the macroeconomic impact of competition policy: 2021 update and further development* (Modeliranje makroekonomskega vpliva politike varstva konkurence: posodobitev iz leta 2021 in nadaljnji razvoj), Urad za publikacije Evropske unije, 2022.

¹⁶⁷ Sporočilo Komisije, Digitalna strategija Evropske komisije – Digitalna Komisija naslednje generacije, C(2022) 4388 final z dne 30. junija 2022.

podaljšana. Hkrati je delo v zvezi z nadomestitvijo starega sistema vodenja zadev za izvrševanje protimonopolnih in protikartelnih pravil z aplikacijo CASE@EC v letu 2023 dobro napredovalo in naj bi se končalo leta 2024.

GD za konkurenco je tudi v letu 2023 še naprej izboljševal in digitaliziral svojo komunikacijo z zunanjimi stranmi. Aplikacija *COMP Cases*¹⁶⁸, ki omogoča objavo zadev ter državljanom in zunanjim deležnikom omogoča boljši dostop do podatkov o konkurenci, iskanje in izvoz javnih podatkov, je bila prenovljena. Poleg tega *ECN2*, tj. orodje za sodelovanje, ki se uporablja v okviru Evropske mreže za konkurenco, zdaj podpira sodelovanje pri izvrševanju v okviru uredbe o tujih subvencijah. Posodobljena so bila tudi številna orodja, ki se uporabljajo za dejavnosti izvrševanja v GD za konkurenco, na primer *eRFI*¹⁶⁹, *eLeniency*¹⁷⁰ in *eConfidentiality*¹⁷¹ ter aplikaciji za priglasitev državne pomoči (*SANI2*)¹⁷² in za poročanje o državni pomoči (*SARI2*)¹⁷³. GD za konkurenco nenehno izboljšuje obravnavo vse večjega števila vlog, povezanih z zadevami. V letu 2023 je bilo prenovljeno orodje *eDiscovery*, ki ga uporabljajo skupine, pristojne za obravnavo zadev, za pregled velikih količin dokumentov, to pa je izboljšalo funkcionalnost in uporabniško izkušnjo.

8.2 Podatkovna analiza in tehnologija

Ekipa vodje za tehnologijo – enota GD za konkurenco za podatkovno analizo in tehnologijo – je v letu 2023 nadaljevala in razvijala svoje dejavnosti. Ekipa svetuje komisarju za konkurenco in generalnemu direktorju. Poleg tega usmerja in nadzira vse pobude, povezane s podatki in tehnologijo, ter delovne tokove GD za konkurenco. Ekipa vodje za tehnologijo deluje kot center odličnosti za digitalna preiskovalna orodja in podatkovno znanost, ki podpira instrumente izvrševanja GD za konkurenco. Zagotavlja tudi naj sodobnejšo forenzično informacijsko podporo ter obveščevalno pomoč in pomoč pri preiskavah. Nazadnje, enota ima dejavno vlogo v mreži strokovnjakov za digitalne preiskave v delovni skupini Evropske mreže za konkurenco na področju varstva podatkov in izvrševanja pravil o konkurenci.

GD za konkurenco zagotavlja, da so vsi postopki še naprej skladni s pravili o varstvu podatkov, hkrati pa skrbi za to, da se to varstvo ne zlorablja za oviranje ali zavlačevanje preiskav. Splošno sodišče je leta 2023 v zadevi *Meta*, T-451/20, razsodilo, da ima Komisija pravico obdelovati osebne podatke za namene preiskave konkurence ter da so postopkovna jamstva, ki jih uporablja, v celoti skladna z obveznostmi Komisije v skladu s pravili EU o varstvu podatkov¹⁷⁴.

¹⁶⁸ Glej: <https://competition-cases.ec.europa.eu/search>.

¹⁶⁹ Glej: https://competition-policy.ec.europa.eu/mergers/procedures/erfi_en.

¹⁷⁰ Glej: https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust-and-cartels/leniency/eleniency_en.

¹⁷¹ Glej: https://competition-policy.ec.europa.eu/index/it-tools/econfidentiality_en.

¹⁷² Glej: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/forms-notifications-and-reporting_en.

¹⁷³ Glej: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/overview_en.

¹⁷⁴ Sodba Splošnega sodišča z dne 24. maja 2023 v zadevi *Meta Platforms Ireland/Komisija*, T-451/20, EU:T:2023:276.

8.3 Okrepljeno orodje za žvižgače

Komisija upravlja orodje za žvižgače, ki posameznikom omogoča anonimno prijavo, če so odkrili domnevno kartelno dejavnost ali druge protikonkurenčne dejavnosti, kot je zloraba prevladujočega položaja na trgu. Komisija je januarja 2023 razširila področje uporabe anonimnega orodja za žvižgače, s čimer je posameznikom in podjetjem omogočila, da poročajo tudi o domnevnih kršitvah v zvezi z združitvami in državno pomočjo¹⁷⁵.

9. Zagovorništvo in ozaveščanje v podporo politiki varstva konkurence in izvrševanju

Komisija je v letu 2023 nadaljevala dejavnosti zagovarjanja politike varstva konkurence in ozaveščanja na več ravneh, da bi podprla učinkovitost politike varstva konkurence EU, zlasti s sodelovanjem izvršne podpredsednice Margrethe Vestager na dogodkih in tiskovnih konferencah ter prisotnostjo v družbenih medijih. Višji vodstveni delavci GD za konkurenco so sodelovali pri dejavnostih ozaveščanja v državah članicah. S temi dejavnostmi se dopolnjujejo pobude GD za konkurenco za zunanjo komunikacijo, kot so sporočila za javnost, poročila o politiki, glasila in družbeni mediji.

Komisija je leta 2023 začela serijo potujočih razprav o trgih za ljudi, ki poteka med aprilom 2023 in začetkom leta 2024 v petih srednje velikih mestih v petih različnih državah EU. Komisija vabi osebe z različnih področij politike, da razpravljajo o gospodarskem in socialnem vplivu politike varstva konkurence na življenje ljudi. Lokacije, govorniki in teme se določijo skupaj z nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco, predstavništvu Komisije v državah članicah in lokalnimi centri Europe Direct. Prva razprava je potekala aprila 2023 v Modeni v Italiji, druga v Salzburgu v Avstriji junija 2023, tretja v Salamanci v Španiji oktobra 2023 in četrta v Brnu na Češkem decembra 2023.

Komisija je junija 2023, tudi v okviru tekoče ocene Uredbe št. 1/2003, s konferenco v Bruslju praznovala dvajset let izvrševanja protimonopolnih pravil EU v skladu z Uredbo št. 1/2003. Tam so se zbrali izvršilni organi, zasebni strokovnjaki, notranji svetovalci in akademiki, da bi razpravljali o dosežkih, potrebah in izzivih sedanjega protimonopolnega postopkovnega okvira ter jih proučili.

10. Politika varstva konkurence v evropskem in svetovnem okviru

10.1 Združevanje moči pri oblikovanju evropske in svetovne kulture na področju konkurence

Kohezija politike prek Evropske mreže za konkurenco

Komisija in nacionalni organi, pristojni za konkurenco, v vseh državah članicah EU od leta 2004

¹⁷⁵ Glej: https://competition-policy.ec.europa.eu/index/whistleblower_en.

sodelujejo prek Evropske mreže za konkurenco¹⁷⁶. Cilj Evropske mreže za konkurenco je zagotoviti učinkovito in skladno uporabo protimonopolnih pravil EU proti podjetjem, ki izvajajo poslovne prakse, ki omejujejo konkurenco in bi lahko vplivale na trgovino med državami članicami EU. Komisija je v letu 2023 še naprej zagotavljala skladno uporabo Uredbe št. 1/2003 prek Evropske mreže za konkurenco. Uredba vsebuje dva ključna mehanizma v podporo pri sodelovanju. Prvič, nacionalni organi, pristojni za konkurenco, obvestijo Komisijo o vsaki novi preiskavi v fazi prvega uradnega preiskovalnega dejanja. Drugič, nacionalni organi, pristojni za konkurenco, se pred sprejetjem nekaterih vrst sklepov posvetujejo s Komisijo. Leta 2023 je bilo v okviru mreže začelih 140 novih preiskav, 88 načrtovanih sklepov pa je bilo predloženih Komisiji.

Drugi delovni tokovi v okviru Evropske mreže za konkurenco prav tako zagotavljajo usklajeno izvrševanje politike varstva konkurence v EU. Člani Evropske mreže za konkurenco se redno sestajajo, da bi razpravljali o zadevah, vprašanjih politike in strateško pomembnih zadevah. Leta 2023 je bilo organiziranih 48 srečanj med horizontalnimi delovnimi skupinami in sektorskimi podskupinami, na katerih so strokovnjaki za konkurenco iz različnih organov izmenjali mnenja in proučili dobre prakse.

Stalen in konstruktiven medinstitucionalni dialog

Evropski parlament, Svet, Evropski ekonomsko-socialni odbor in Evropski odbor regij so ključni partnerji Komisije v okviru stalnih dialogov o politiki varstva konkurence.

V Evropskem parlamentu je izvršna podpredsednica Margrethe Vestager leta 2023 sodelovala v več izmenjavah mnenj ali strukturiranih dialogih, tudi z Odborom za ekonomske in monetarne zadeve, Odborom za notranji trg in varstvo potrošnikov, Odborom za zaposlovanje in socialne zadeve ter Odborom za zakonodajne zadeve. Poleg tega je izvršna podpredsednica Margrethe Vestager sodelovala v plenarnih razpravah o politiki varstva konkurence in o odzivu EU na ameriški akt za znižanje inflacije.

Izvršna podpredsednica Margrethe Vestager je v Svetu leta 2023 sodelovala pri izmenjavi mnenj in v razpravah o vprašanjih politike varstva konkurence ter o dolgoročni konkurenčnosti in produktivnosti, tudi na več sejah Sveta za konkurenčnost (notranji trg in industrija).

10.2 Sodelovanje na področju politike varstva konkurence po vsem svetu

Večstranski odnosi

Komisija je v letu 2023 še naprej dejavno sodelovala na mednarodnih forumih na področju konkurence, kot so Odbor OECD za konkurenco, Mednarodna mreža za konkurenco, v kateri je Komisija nadaljevala triletno sopredsedovanje v delovni skupini za združitve, ter Konferenca Združenih narodov za trgovino in razvoj (UNCTAD). Še naprej si je prizadevala za izboljšanje

¹⁷⁶ Obvestilo Komisije o sodelovanju v okviru mreže organov, pristojnih za konkurenco (UL C 101, 27.4.2004, str. 43) in (UL C 374, 13.10.2016, str. 10).

mednarodnih pravil v zvezi s subvencijami. Reforma pravil o subvencijah je ena od glavnih prednostnih nalog EU za posodobitev trgovinskih pravil STO.

Dvostranski odnosi

Komisija in organi ZDA, pristojni za konkurenco, so marca 2023 organizirali tretje srečanje v okviru skupnega dialoga o politiki varstva konkurence na področju tehnologije, na katerem so razpravljali o prizadevanjih za sodelovanje, da bi zagotovili in spodbudili lojalno konkurenco v digitalnem sektorju. Četrto ministrsko srečanje v okviru Sveta EU-ZDA za trgovino in tehnologijo je potekalo maja 2023.

Komisija je v letu 2023 s tretjimi državami še naprej sodelovala na področju politike varstva konkurence, med drugim v programih tehničnega sodelovanja z več azijskimi¹⁷⁷ in afriškimi državami¹⁷⁸. Komisija je nadaljevala pogajanja za sklenitev sporazumov o prosti trgovini z Avstralijo, Indijo, Indonezijo, Tajsko in ESA5¹⁷⁹.

V zvezi z državami kandidatkami¹⁸⁰ in potencialnimi državami kandidatkami¹⁸¹ za širitev EU je glavni cilj politike Komisije državam pomagati pri perspektivi, da se pridružijo EU, in sicer pri izpolnjevanju meril za članstvo, ki so opredeljena v Pogodbi o Evropski uniji in ki jih določi Evropski svet¹⁸². Komisija na primer pomaga državam kandidatkam in potencialnim državam kandidatkam pri usklajevanju njihovih pravnih okvirov na področjih protimonopolnih zadev, združitve in državne pomoči s pravnim redom EU ter vzpostavitvi dobro delujočih in operativno neodvisnih organov, pristojnih za konkurenco.

Evropska komisija je novembra 2023 sprejela širitveni sveženj za leto 2023, v katerem je podrobno ocenila trenutno stanje in napredek Zahodnega Balkana, Turčije, Gruzije, Moldavije in Ukrajine na njihovi poti k EU¹⁸³. Ob upoštevanju rezultatov, ki sta jih dosegli Ukrajina in Moldavija, ter njunih tekočih reformnih prizadevanj je Komisija Evropskemu svetu priporočila, naj začne pristopna pogajanja z obema državama, pod pogojem, da se sprejmejo nekateri ukrepi¹⁸⁴.

V primeru Gruzije je Komisija priporočila, naj Evropski svet Gruziji podeli status države kandidatke, pod pogojem, da bodo sprejeti številni ukrepi¹⁸⁵.

¹⁷⁷ Glej: <https://asia.competitioncooperation.eu/>.

¹⁷⁸ Glej: <https://africa.competitioncooperation.eu/>.

¹⁷⁹ Pet vzhodnih in južnih držav: Komori, Madagaskar, Mavricij, Sejšeli in Zimbabve.

¹⁸⁰ Države, ki jim je Evropski svet podelil status držav kandidat na podlagi priporočila Evropske komisije, so: Albanija, Bosna in Hercegovina, Gruzija, Moldavija, Črna gora, Severna Makedonija, Srbija, Turčija in Ukrajina.

¹⁸¹ Potencialna država kandidatka za članstvo v EU je Kosovo.

¹⁸² Za več podrobnosti o merilih za članstvo glej: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/conditions-membership_en.

¹⁸³ Glej: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/strategy-and-reports_en.

¹⁸⁴ Evropski svet je 14. decembra 2023 sklenil, da bo začel pristopna pogajanja z Ukrajino in Moldavijo. Evropski svet je pozval Svet, naj sprejme zadevna pogajalska okvira, ko bodo sprejeti ustrezni ukrepi iz zadevnih priporočil Komisije z dne 8. novembra 2023.

¹⁸⁵ Evropski svet je 14. decembra 2023 Gruziji podelil status države kandidatke pod pogojem, da bodo sprejeti ustrezni ukrepi iz priporočila Komisije z dne 8. novembra 2023.

2023 NA KRATKO

